БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гараба.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 160 (11146) | 1966 оной июлиин 8, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Улаан-Үдын «Электромашина» завод хахад жэлэй түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Энэ заводойхид түсэбhөө гадуур 54 мянган түхэригэй продукци гаргажа, 3 электродвигатель, 3 автокран үлүү бүтээгээ. Эндэхи хүдэлмэришэдэй энэ илалта хадаа Улаан-Үдын 300 жэлэй ойдо зорюулагдана. Зураг дээрэ: «Электромашина» заводой электромеханическа цехэй түрүү мастер Геннадий Залатухин (тэгэндэнь) залуу хүдэлмэришэдтэй суг байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Унтаана малшад, урагшагүй хүтэлбэрилэгшэд

ҮГНЭ. Шэнэhэтэ, Хүсөөтэ Боом... Юун гэhэн элдин бэлшээритэй нютагууд бэ. Энэ жэлдэ хээрын ногоон бүришье haa hайн. Хэды тиимэ байбашье, «Эрдэм» совхоз hү haалгаараа, гүрэндэ худалдалгаараа аймаг соогоо гээгдэжэ ябана. Имагтал хүршэнэрэйнгөө туhаламжаар гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн. Ахир лэ хэрэг гээшэ ааб даа.

Юун болооб? Совхоздо ажалша бэхрэ малшад дутамаг гү, али малынь шэмэгүй юм гү? Үгы. Ушарынь, мал адуулагшадай хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнэ, hүниин адуулга тоогдоногүй.

Имэ тобшолол бидэнэр совхозой haалиин фермэнүүдээр, бэлшээн таргалуулагдажа байhан малай зарим гүүртэнүүдээр яабана найнгаа удаа хэхэ баатай болообди.

ХОЛБООЛЖОН. Эндэ хоёрдохи отделениин гунжадай гүүртэ байрладаг. Гүүртэдэнь 152 үнеэд, гунжад бии. Гүүртые Исай Иванов даажа байдаг.

Эдэ бүхы малые ганса Лазарь Брылев адуулна. Һүниндөө үнеэдынь орой бэлшээгдэнэгүй. Һүрэгөө үдэшын 7—8 часта хорёодоо хаагаад лэ, үглөөнэй 7—8 час болотор гарганагүй.

— Һүниндөө бэлшээхэ газаргүйбди,—гээд, гүүртые даагша бэеэ сагааруулна. Зүгөөр тосхондо дүтэхэнэ бэлшээри олдохо, үгышье haa, гүүртыень hайн бэлшээритэй газарта нүүлгэжэ болохо байна бшуу.

Үнеэдые сүүдхэдэ хоёр дахин haана. Һаамхай үнеэн бүриhөө үдэртэ 3—4 литр hүн абтана, гүүртын үнеэн бүридэ хубааха болоо haа, тэрэнэй хахадынь хүртэнэ.

Зүлгэ ногооной шэмэтэйдэ нимэ бага hүн haагдажа байхадаа юун болоно гээшэб?

— Сүүдхэдэ үнеэдээ нэгэ дахин уhалжа байхада хаанаhаа hүн гараха юм.—гээд, haалишад гэмэрэлдэнэ.—Үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл байхагүй.

Үнеэдээ үдэ багта уhалаад, бэшэ сагта ундалуулха аргагүй болонобди. Бэлшээримнай уhалууриhаа холо,—гээд, мал адуулагша оилгуулна.

Үнэхөөр туранхай, хабигар малнуудынь харахада, тэдэ мууса бэлшээгдэнэ, уhаар дутана гэжэ ойлгохоор.

— Хоёр хүниие мал адуулагшаар табижа болохогүй юм гү,—гээд hонирхонобди.

— Хоёр болоходомнай юун салин хүртэхэ юм,—гээд, мал адуулагша оролсоно. — Бидэнэрэй ажалай түлөөhэн haагдаhан hүнhөө болодог ха юм. Теэд hүн гэжэ орой бага haагдана бшуу.

Фермэдэнь hубай мал олон. Искусственна үрэжүүлгын пункт эндэ байхагүй. Һүрэгтэнь хоёр яндан муу буха hула табигданхай.

Отделениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд юу хаража байдаг юм? Тэдэнэр нишэ үсөөн яoадаг. Ерэхэдээшье эдэ шухала асуудалнуудые шиидхэдэггүй бусадаг. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Чмелюг гүүртын байдалые мэдэжэ байбашье, бодото хэмжээ абанагүй.

— Хоёрдохи кварталда хэды шэнээн hү haaха даабари манда хүргэгдөөгүй,—гээд, гүүртые даагша хайша хэрэгээр харюусана.

ШЭНЭҺЭТЭ. Һүниин 11 часта бидэнэр совхозой дүрбэдэхи отделениин haалиин гүүртэдэ хүрэжэ ерэбэбди. Малынь хаалгатай, адуулгашадынь гэртээ бусахаяа түхеэржэ байба. Һүрэгынь hүниндөө эзэгүй хонодог байшоо.

— Үдэрэй гуримай ёhoop үнеэдээ hүниин 12 час болотор адуулха байгаабди. Теэд мүнөө нэгэ оага эртэхэн хаажархиба хабди,—гээд, мал адуулагша Балду Дугаров мэдэрбэ.

Тиимэл даа, эртэ хаажархео, Малынь үни хорёодо ороhон хэбэртэй, бултадаа хэбтэжэ байба.

Мал адуулагшадтай хөөрэлдэхэдэ, эндэхи 250 үнеэдые 5 хүн адуулна. Сүүдхэ сүүдхээр ээлжээлжэ, хоёр хоёроороо манадаг:

— Һүрэгтэтнай яahан олон мал бэ? Нимэ ехэ hүрэгые hүниин сагта адуулхаhаа байтагай, үдэртөөшье бэлшээхэнь бэрхэтэй. Хаанаhаа тиимэ зохид үргэн бэлшээри олдохоб,—гээд ажаглабабди.

— Зүб даа, hүрэгнай дан ехэ. Эдэнээ хоёр гүүртэ болгожо хубаарилаад адуулбал, зохид бэлэй,—гээд, тэдэнэр зүбшөөнэ.

Хэды тиимэ байбашье, жэжэ гүүртэнүүдые эмхидхэхэ хэмжээн абтанагүй, харин мал адуулагшад хахад hара хүдэлөөд, нүгөө хахадынь амарна.

Энэ гүүртэдэ искусственна үрэжүүлгын пункт ёhын тэдыдэ бии нэрэтэй, теэд hүрэгтэнь 3 буха hула табигданхай.

Тус фермэhээ саашалхада шэнэhэтын голой эхиндэ 2-дохи отделениин бэлшээн таргалуулагдаха малай хоёр гүүртэ байрланхай. Нэгэндэнь 146 эмэ хашарагууд, нүгөөдэдэнь—131 тугал. бурууд. Түрүүшынь гүүртые Иван Федоров, Алексей Суворов, хоёрдохинь—Наум Калашников, Михаил Шкобарев гэгшэд адуулна. Тэдэнэр нэгэ нэгээрээ недели соо хүдэлөөд, нүгөөдэ неделидэнь амардаг гуримтай. Бэлшээринь ой модон соогуур.

Эдэ гүүртын мал hүниндөө орои бэлшээгдэнэгүй. Үдэшын 10 часта бидэнэрэй эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, малынь үни хада хаагдаhан, малшадынь унтажа хэбтэбэ. Үглөөгүүр морёо бэдэржэ асараад, малаа гаргатарнь 7—8 час болошоно.

— Һүни адуулмаар зохид бэлшээри байхагүй, — гээд, малшад шалтаг бэдэрнэ.

— Июнь hарада мал хэр таргалааб, хэды шэнээн нэмээб,—гэжэ hонирхобобди.

— Бэлшээридэ гараhаар hараhaа үлүү болообди, теэд малнай шэгнэгдэнэгүй. Хоёрдохи отделени хүрэтэр абаашахань холо.

—Яахадаа тиишэ абаашаха юм? Зэргэлээд, 2 километрэй газарта 4-дэхи отделениин автошагнуур hула байнал.

— Манай мэдэхэ хэрэг бэшэ. Отделениин ноёд малытнай намар шэгнэхэбди, мүнөөгүүр үөэл абадаг янзаараа hарада 75 түхэриг салин абахат гэжэ хэлэhэн.

Малшадай ажалдаа хайша хэрэгээр хандадагай шалтагаан одоошье мэдэгдэбэ. Нимэ түлбэри абажа байhан хүнүүд юун намнаа гэжэ hүниндөө малаа бэлшээхэ гэжэ түлихаб даа.

Мал адуулагша М. Калашниковай үгөөр 3—4 hаратай жэжэ тугалнуудынь биратай өөдэлнэгүй. Тэдээндэ нэмэлтэ тэжээл байхагүй. Үдэртөө hоно, батаганаан дүүежэ, тэдэниие эдеэлүүлнэгүй.

— Тээсгэн 2 центнер комбикорм асаржа үгөө hэн,—гээд, мал адуулагша хэлэбэ. Тэрэниие тугалнууд эдинэгүй. Мэдэхэдэ, тэрэмнай гахайн тэжээл байшоо.

Малшадай байха байра эндэ үгы, тэдэнэр бургааhанай узуураар унтана. Ядахын сагта майханшье байхагүй.

ХҮСӨӨТЭ. Табадахи отделениин haалиин гүүртэдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай малынь баhал хаалгатан. мал адуулагшад бүхэ нойртоо оронхой хэбтэбэд.

— Хэды багта малаа хореодо оруулаабта,—гэжэ манай hонирхоходо, мал адуулагша Дмитрий Дамдинов иигэжэ харюусаба:

— Маанадта часы байхагүй. Харанхы боложо байха үеэр малаа хаагаа hэмди даа.

Мэдэхэдэ энэ гүүртэдэ аяар 400 үнеэн бии байбад. Яahан хэтэрхы ехэ гүүртэ гээшэб? «Эдэ малаа бултыень суг адуулна гээшэ гүт?» гэжэ асуубабди.

— Бултынь суг ааб даа,—гээд харюусаба.

Шалгаад үзэхэдэ, эндэ мал адуулагшадаар 8 хүн томилогдонхой. Сүүдхэдэ малаа хоёр хүн манана. Тиигэжэ малшан бүхэн hарада 7—8 үдэр ажаллаха болоно. Юун амар юумэ гээшэб! Недели хүдэлөөд 70—80 түхэриг салин абажа байхада зохид ааб даа.

Имэ олон малые hүни адуулхын орой аргагүй. Үдэртөөшье бэлшэхэдээ хожомдодог малай хожорхонь буруу бэшэ. Энэл шалтагаанhаа эндэ hүн бага haагдана, фермын үнеэн бүриhөө сүүдхэдэ 5 литр hүн абтана.

Үглөөнэй 3 час 30 минутада совхозой дүршэл ехэтэй малшан, коммунист Дондок Бимбаевай гүүртэдэ хүрэбэбди. Малынь баhал хаалгатай, малшад бодохо назаагүй хэбтэбэ.

—Үдэшэлэн аймагай центрhээ ерэhэн аад, бага зэргэ унташабаб. — гэжэ малшан мэгдэнгеэр дуугарба.—Бэлшээри hайн даа, мал садажа ядахагүй.

Хэрбээ мал hайса садаад байбал, июнь hарада тэдэнэй хашарагууд сүүдхэдэ 700 грамм бэшэ, бүри дээгүүр нэмэхэ байгаа гэжэ hанагдана. Малынь hүниндөө хүсэд адуулагданагүй.

ТҮГНЭ, БООМ. Эндэхи нэгэдэхи, гурбадахи, мүн дүрбэдэхи отделениин Брянкын haалиин гүүртэнүүд дээгүүр ябахада дутагдалнууд яhала ушарба.

Совхозой центрhээ 2 модо газарта нэгэдэхи отделениин haалиин гүүртэ зуhана. Эндэ 200-гаад үнеэн бии. Байрадань hарабша байхагүй. Һаалишад үдэрэй халуун наранда, хура бороодошье үнеэдээ haажа зобоно. Һаалишадта үмдэхэ халаад байхагүй, hуулганууд дуталдана.

Энэ гүүртэhээ саашалхада Боомой отделениин haалиин фермэ тудана. Гүүртэнь үбэлэйнгөө байрада.

—Фермэдэмнай 249 үнеэн бии, тэдэнэй 160-ниинь haагдана,—гээд, гүүртые дагша Дамби-Нима Цыренов тодорхойлно.

Эдэ бүхы үнеэдынь орой 9 haалишадта даалгагданхай гэхэ гү, али haалишан бүхэндэ 25—26 үнеэн хүртэнэ. Үнеэдэй hү шэмэ тон бага, үнеэн бүридэ сүүдхын 5—6 литр hүн хүртэнэ.

— Һаалишад дуталдана, нэгэ мал адуулагша хэрэгтэй,— гээд, нүхэр Цыренов мэдүүлбэ.— Жэшээнь, мүнөө үдэшэ үнеэдые адуулха хүн байхагүй.

Брянкын haалиин фермэдэ үлүү hайн юумэниинь байхагүй. 200 үнеэтэй энэ гүүртэ баhал үбэлжөөндөө байhaap.

— Бэлшээримнай яндан муу,—гээд, гүүртые даагша Филипп Николаевич Варфоломеев гомдоно.—Тосхоноймнай захаархи бэлшээридэ манай үнеэдэй хажуугаар 130 толгой адуун, 230 бурууд, 160 тугал, 600 хонитой отара байрлана. Мүн тосхоной хүдэлмэришэд, алба хаагшадай адуу мал хажуугаар бэлшээри мүлжэлсэнэ.

Үнэхөөр эндэхи багахан бэлшээри дээрэ хэды олон мал хагшална гээшэб. Манай hанахада, адуун hүрэгые, отарые ондоо тээшэнь ядалгүй нүүлгэжэ болохо байгаа. Теэд отделениин хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые шиидхэнэгүй. Тиигэhээр байтарнь хэды ехэ hүн алдагдаха гээшэб.

Һаалиин эдэ гурбан гүүртэ дээгүүр ябаад харахада. Һаалишад үнеэдэй хүхэ дэлэн hайса угаанагүй, тон муухай hүн абтана. Июниин хахадаар Мухар-Шэбэрэй тоhоной заводто энэ совхозhоо асарагдаhан hүниинь аяар 24—35 процент гашалангир байгаад, гэдэргэнь бусаагдаhан.

Хонишодойшье ажал hайса хинан шалгагданагүй гэжэ хэлэхээр. Үглөөнэй 5—6 час багаар совхозой 4-дэхи, 5-дахи отделенинүүдэй отарануудаар ябахада, хонидынь хаалгатай, хонишод унтажа дайралдаба. Тэдэ хонишодой гоодо Дашацырен Гомбожапов, Гундэ Арьянов, Балдандоржо Эрдынеев, Дашабал Жапов гэгшэдые нэрлэхээр.

Һүниин манаа шалгахада юун элирээб гэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд малай зунай бэлшээриие муугаар эмхидхэнэ, малшад, хонишодто эрилтэ бага табина гэжэ ойлгохоор.

Д. ЛОПИЛОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЛУГОВОДУУД ОРОЛДОНО

«Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделениин сабшалан энэ жэлдэ баян ургаса үгэхөөр байдуулна.

Энэншье гайхалгүй. Эндэхи луговодууд үбhэ тэжээл элоэгээр абахын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргана. Хуушанай луговодууд Цырендаша Ринчино, Жалсаб Жамбалов гэгшэд Ородой хорёо гэдэг газарта 180 гектар сабшалан даажа абанхай. Тэдэнэй участок дээрэ наг шэбхэ тараагдажа, мочевинаар утэгжүүлэгдэээ. Сабшаланиинь гурбадахияа уhалагдана.

Луговод Михаил Корнаков үндэр наhатай болобошье, 90 гектар сабшалан даажа аоаад, мүн лэ hайн ургаса хуряахаар шиидэнхэй. Отделениин бэшэшье луговодууд эршэмтэйгээр ажаллажа, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбhэ ургуулхаяа ехэхэн оролдоно.

Р. МУНКУЕВ.

Хоринн аймаг.

Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай декларацида гар табигдаба

БУХАРЕСТ, июлиин 6. (ТАСС). «Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай декларацида» Варшавска договорто хабаададаг оронуудай политическа консультативна комитедэй Бухарестдэ оложо байhан зүблөөн дээрэ июлиин 5-да гар табигдаа. Болгариин Арадай Республикын зүгhөө БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков; Венгриин Арадай Республикын зүгhөө—ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин Хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ Дьюла Каллаи; Германиин Демократическа Республикын зүгhөө — СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф; Польшын Арадай Республикын зүгhөө — ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич; Румыниин Социалис Республикын зүгhөө—РКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Николае Чаушеску, РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдкомой болон Саг үргэлжын президиумэй гэшүүн, СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ион Георге Маурер; Совет Социалис Республикануудай Союзай зүгhөө—КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Чехословакиин Социалис Республикын зүгhөө КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй Президент Антонин Новотный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Иозеф Ленарт декларацида гар табяа.

Аха дүүгэй амаршалганууд

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай договорой Советскэ Союзай болон Корейн Арадай-Демократическа Республикын хоорондо баталагдаhаар табан жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ, Корейн Арадай-Демократическа Республикын Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сендэ, КНДР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Гендэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин телеграмма эльгээжэ, халуунаар амаршалаа.

* * *

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай совет-корейн договорон баталагдаhаар табан жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный болон А. Н. Косыгинда телеграмма эльгээжэ, бүхы совет арадые аха дүү ёhoop халуунаар амаршалаа.

(ТАСС).

Советскэ парламентска делегаци Канадада аяншалгаяа дүүргэбэ

ОТТАВА, июлиин 6. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй депутат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Канадада аяншалгаяа дүүргэбэ.

Делегаци Канадын правительствын уряалаар июниин 26-haa июлиин 5 хүрэтэр Канадада аяншалаа. Сенадай болон общинануудай палатын спикернүүд С. Смит, Л. Ламурэ, премьер-министр Л. Пирсон, гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Мартин гэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэпэн байна. Тэдэнэр генерал-губернатор Джордж Ванье гэгшэтэй мүн лэ уулзаа. СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Канадын хэдэ хэдэн провинцида хүрэжэ, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин элдэб hалбаритайнь, Канадын арадай ажабайдалтай танилсаа.

Советско-канадска харилсаа саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй делегациин гэшүүдэй болон Канадын парламентын, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоhон уулзалгануудай үедэ сэхэ руунь хөөрэлдөөн болоо. Наука, техникэ, гэгээрэл болон культурын талаар СССР Канада хоёрой хоорондохи холбоо барисаанай, харилсаанай үргэдэжэ байhаниинь hанал ханангяар тэмдэглэгдээ гээд эндэ толилогдоhон хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Бусад hалбаринуудаар, тухайлбал, хойто зүгэй нютагуудые хүгжөөхэ тухай мэдээсэлнүүдые хүдөө ажахын талаар шэнжэлэлгэнүүдые халан аoалсаха талаар харилсаа холооо үргэдхэхые хүсэжэ байhанаа совет болон Канадын парламентаринууд элирхэйлэн мэдүүлээ.

Уласхоорондын зарим хоишолуулашагүй асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Вьетнамдахи шанга байдал, буу зэбсэг хуряалга, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй, уласхоорондын шахардуу шанга байдал hулаpуулха тухай асуудалнуудаар хоер оронной парламентаринууд хараа оодолоо найруулан хэлээ. Парламентын талаар СССР Канада хоёрой хоорондохи холбооной туhатай байhые хараада аoан, энэ холбооe саашадань үргэдхэхэ гэжэ шиидхэгдээ гээд коммюнике соо заагдана.

Сенадай общинануудай палатын спикернүүдые Советскэ Союзда айлшалхыень СССР-эй Верховно Соведэй делегаци уряа. Энэ уряалынь халуунаар хүлеэн абтаа.

Канадын парламентаринуудай, бүхы канадынхидай өөhэдыень хани халуунаар хүндэтэйгөөр угтаhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй делегаци баясхалан хүргөө.

Советскэ делегаци түрэл орооо бусахаяа үсэгэлдэр үдэшэ Торонтоhoo гараа. Д. С. Полянский Канадын правительствын айлшан болоно, тэндэ хэдэн үдэрөөр үлэбэ.

ТҮСЭБНАЙ ҮЛҮҮЛЭГДЭБЭ

Нооhо хайшалалгын харюусалгата халуун хаpа хойно үлэбэ. Хайшануудай таршаганаан замхажа, пунктын байранууд хооhорбо.

Энэ жэлдэ манай колхоз хайшалалгын гурбан пункт эмхидхэжэ, хорин табан мянгаад хонин нүрэгэйнгөө нооhо богонихон болзор соо хиргажа аoаoа. 810 центнер нооhо гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, 870 центнер тушаабабди. Энэмнай хонишодоймнай ехэ амжалта болоно. Социалис Ажалай Герой Шалсама Цыремпиловагай отарын хонишод хонин бүриhөө 3,2 килограмм нооhо хайшалха гэhэн уялгатай hэн. Хэлэhэн үгэеэ тэдэнэр нэрэтэй солотоигоор бэелүүлээ. Толгой бүхэнhөөнь 3,6 килограмм нооhон хайшалагдажа, түсэбынь 110 процент дүүргэгдээ. Мүн ордento хонишон Сангади Раднаевагай харууhалдаг эхэ хониdhoo ехэ нооhон хайшалагдажа, түсэбынь 15 процентээр үлүүлэгдэhэн байна.

Нооhо хайшалагшад заашье haадгүйгөөр хүдэлжэ гараа. Илангаяа Радна Будаевай дааhан Баян Голой пункт эрхим дүнгүүдые туйлаhан. Колхозой партийна комитет, правлени хайшашадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, 19 эрхим хайшашадта үнэтэ шангуудые барюулаа. Хайшашад Владимир Борсохоев, Дашинима Хундуев, Буда Норбоев гэгшэд велосипедүүдээр шагнагдаhан байна.

Б. МОНТОЕВ,
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Баргажан.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй зүблөөн тухай

КОММЮНИКЕ

Хани барисаан, харилсаа холбоон болон харилсан туhалалсалга тухай Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй зүблөөн 1966 оной июлиин 4-hөө 6 хүрэтэр Бухарест городто болобо.

Зүблөөндэ хабаадагшад гэхэдэ:

Болгариин Арадай Республикаhаа—Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Станко Тодоров, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Иван Башев, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Арадай обороной министр, армиин генерал Добри Джуров, Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Иван Попов, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, генеральна штабай начальник генерал-полковник Атанас Семерджиев, БКП-гэй шалгалтын комиссии гэшүүн, СССР-тэ байдаг НРБ-гэй элшэн сайд Георгий Богданов.

Венгриин Арадай Республикаhаа—Венгриин социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ Дьюла Каллаи, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, национальна обороной министр генерал-полковник Лайош Цинеге, гадаадын хэрэгүүдэй министр Янош Петер.

Германиин Демократическа Республикаhаа—Германиин нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Эрих Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Герман Аксен, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Герхард Вейс, СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Отто Винцер, СЕПГ-эй ЦК-гай гэшүүн, Обороной министр, армиин генерал Гейнц Горфман.

Польшын Арадай Республикаhаа—Польшын нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Зенон Клишко, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, гадаадын хэрэгүүдэй министр Адам Рапацкий, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Национальна обороной министр, маршал Мариан Спыхальский, ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Мариан Нашковский, ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, Национальна обороной министрэй орлогшо, генеральна штабай начальник генерал-лейтенант Войцех Ярузельский.

Румыниин социалис республикаhаа—Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Николае Чаушеску, РКП-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй саг үргэлжын президиумэй гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ион Георге Маурер, РКП-гэй ЦК-гэй гүйсэдхэхэ комитедэй саг үргэлжын президиумэй гэшүүн, ЦК-гай секретарь Пауль Никулеску-Мизил, РКП-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр, армиин генерал Леонтин Сэлэжан, РКП-гэй ЦК-гай секретарь Михай Даля, РКП-эй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Корнелиу Мэнеску.

Совет Социалис Республикануудай Союзhaa—Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Обороной министр Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский, КПСС-эй Центральна Шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын орлогшо К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Румыниин социалис республикада байдаг СССР-эй Элшэн сайд А. В. Басов.

Чехословакиин Социалис Республикаhaa—Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй Президент Антонин Новотный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, правительствын түрүүлэгшэ Иозеф Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, правительствын түрүүлэгшын орлогшо Отакар Шимунек, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй Министр Вацлав Давид, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Национальна обороной министр армиин генерал Богумир Ломский.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко зүблөөндэ хабаадалсаа.

Зүблөөнэй болохо үедэ Европодохи эб найрамдал болон аюулгүй байха тухай асуудал тушаа hанамжануудаа үргэнөөр мэдэлсэжэ абаа. Политическэ консультативна комитедэй зүблөөндэ байлсаhан хани барисаан, харилсаа холбоон болон харилсан туhалалсалга тухай Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд хадаа Европодо аюулгүй, амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ тухай Деклараци баталан абаа. Тэрэнь тунхаглагдаха.

Вьетнамда Америкын Холбоото Штадуудай сэрэгээр добтолон ороhон дээрэhээ, илангаяа мүнөө вьетнам арадта эсэргүү дайн байлдаагаа үргэдхэхөөр зорюулжа, Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй шэнээр хэжэ байгаа гэмтэ муухай аашанууд дээрэhээ тохёолдоhон байдал тухай зүблөөн дээрэ зүбшэгдэбэ.

Зүблөөндэ байлсаhан гүрэнүүд Вьетнамда США-гай эзэрхэг түримхэй добтолго хэжэ байhанай дашарамда гаргаhан мэдүүлгээ нэгэн hаналтайгаар баталан абаа.

Политическэ консультативна комитедэй зүблөөнэй хүдэлмэри аха дүүгэй, хани барисаанай болон бэе бэеэ дүүрэн ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ, социалис гүрэнүүдэй нэгэдэл болон хани харилсаае саашадаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhа хүргэбэ.

Бухарест.
1966 оной июлиин 6.

Табан жэлэй барилганууд. Рязаниин нефть буйлуулдаг завод —табан жэлэй барилгануудай шухала нэгэниинь юм. Мүнөө эндэ Л-35-6 гэhэн түхеэрэлгэ ашаглалгада үгтэхэ юм.

ТАСС-ай фото.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ ШЭНЭ ПРОГРАММААР...

Шэнэ программаар һуралсалай түрүүшын жэл үнгэрбэ. Түрүүшын дүнгүүд гаргагдаба. Эдэ дүнгүүд юун тухай хэлэнэб, юу гэршэлнэб?

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ манай аймагай партийна гэгээрэлдэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурине шудалха 18, эхин 62 политһургуули, КПСС-эй түүхэ болон марксистско-ленинскэ эстетикээр 8 семинар эмхидхэгдэжэ хүдэлмэрилһэн байна. Эдэнһээ гадна Владимир Ильич Ленинэй намтарые, парти ба правительствын шухалын шухала документнүүдые шудалха кружогуудта олон хүн эрдэмээ дээшэлүүлһэн байна.

КПСС-эй райком һуралсалай жэлэй урда тээ партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ, мүн Хүдэри-Сомон тосхондо программын түрүүшын темэнүүдээр пропагандистнуудай семинар үнгэргөө һэн.

Энэ жэл урдахи жэлнүүдтэ орходоо юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, ганса программаараашье бэшэ аабдаа. Һуралсалай хойноһоо хиналта хэзээ хэзээнэйхиһээ наринаар табигдаһан байгаа. Кружогууд муу бэшээр хүдэлһэн, һурагшадшье һуралсалдаа ехэ анхаралтай, оролдосотойгоор хандаһан байна. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ хоёр мянга гаран коммунистнууд, комсомолшууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд политическэ эрдэмээ дээшэлүүлээ.

Партийна эхин организацинууд, тэдэнэй секретарьнар коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалда харюусалгатайгаар хандаһан байна. Жэшээлхэдэ, коммунистнуудай һуралсал тухай асуудал саг үргэлжэ Хүдэриин, «Большелугский» совхозуудай, «Дружба», «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай парткомуудта хэлсэгдэдэг байгаа. Энэ асуудал мүн автомобилиин ажахын, худалдаа наймаанай конторын, хэлхеэ холбооной болон бусад эмхи зургаануудай эхин партийна организацинуудта хэлсэгдэжэ байгаа. Тиихэдээ хэшээлнүүдэй удха шанар һайжаруулха хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг байба. Пропагандист хэшээлдээ хэр зэргэ бэлдэнэб, ниитынгээ тушаалда ямараар ханданаб—эдэ асуудалнууд партийна эхин организацинуудай саг үргэлжын анхаралда байдаг байба.

Партиин райкомой партийна гэгээрэлэй кабинедэй зүгһөө пропагандистнуудта ямар туһа хүргэгдэдэг байгааб?

Түрүү пропагандистнуудай дүршэлые согсолон ниитэлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин совхозой гурбадахи отделениин эхин шатын политһургуулиин пропагандист нүхэр Хайбзановай, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулиин пропагандист нүхэр Балтуевай (Наушки станци) дүй дүршэл согсологдоо юм. Аймагай «Ленинэй туг» газетын хуудаһанууд дээрэ пропагандистнуудай хүдэлмэри тухай урда жэлнүүдэйхидэ орходоо статьянууд дэлгэрэнгыгээр толилогдоо.

Пропагандистнуудгаа методическа талаар туһаламжа саг үргэлжэ хүргэжэ байхынгаа хажуугаар политгэгээрэлэй кабинет аймагайнгаа ажахын түрүүшүүл тухай материалнуудые бэлдэгшэ һэн. Мүн саг үргэлжэ консультацинууд, семинарнууд үнгэргэгдэдэг байгаа.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ аймаг дотор ниитын эдэбхитэдэй хүсөөр политическэ гэгээрэлэй табан кабинет хүдэлжэ байна. Эдэ кабинедүүд соо Наушки станцидахи (даагшань нүхэр Ускова В. В.), «Дружба» колхоздохи (даагшань нүхэр Абросимова А. И.), «Родина» колхоздохи (даагшань нүхэр Катоманова) кабинедүүд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө. Жэшээлхэдэ, Наушки станци дээрэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха кружогуудай пропагандистнуудай семинар хоёр дахин, эхин шатын политһургуулиин, Владимир Ильич Ленинэй намтар шудалха кружогуудай пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдэдэг байгаа.

«Хяагтын аймагай табан жэлэй түсэб», «КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд», «Түби дэлхэй дээрэ буу зэбсэг хороолго» гэхэ мэтэ темэнүүдээр стендүүд партийна гэгээрэлэй кабинедтэ эмхидхэгдэнхэй.

КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые бүри гүнзэгыгөөр шудалха зорилгоор партийна гэгээрэлэй кабинедтэ пропагандистнууд, агитаторнуудай семинар оло дахин үнгэргэгдөө.

Имэ хэмжээнүүдэй эмхидхэгдэһэнэй аша туһаар пропагандистнууд нүхэд Шишмарев (Хяагтын совхоз), Ботороев (аймагай больница), Матвеев (интернат һургуули), Герасимов (Хяагта городой № 1 дунда һургуули), Терешкина («Дружба» колхоз), Катоманова («Родина» колхоз) болон бусад һайн амжалта туйлаа.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ программа урданайхида орходоо илангаяа тааруу зохид байна гэжэ тэмдэглэмээр. Гэбэшье, манай һанахада, энэ программада дутагдалнууд баһал бии. Нэгэдэхеэр, КПСС-эй түүхые шудалха программа соо политэкономёор темэнүүдэй оруулагдаһаниинь дэмы. Юундэб гэхэдэ, пропагандистнууд бултадаа политэкономи зааха бэлэдхэлгүй шахуу байшоо, тиихэдэ шагнагшадшье политэкономи шудалхаар бэлэн бэшэ бэлэй. Хоёрдохёор, пропагандистнууд тусхай литератураар дуталдаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй дутуу дундануудые хараадаа абажа, партиин райком мүнөө шэнэ һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл хэжэ эхилэнхэй.

В. ГАНТИМУРОВА,
КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь.

ЗҮҮН САЯНУУДАЙ ХОРМОЙДО

Хада хабсагайтай Аха нютаг. Саян уулын үбэл зунгүй мүнгэтэн ялабхиһан мундарганuудай хойморто «Улаан Аха» колхозой элдүүһэ мал атарладаг юм.

Эндэ гуша гарам жэлэй туршада дүй дүршэл ехэтэй хонишон Һама-Сырэн Хайдуковна Мунконова ажаллана. Энэ хүнэй намтар ажалай габьяагаар баян. Мунконовагай харууһалһан мал хөдөлөө тоонр тарган ондо ородог, һубайрха гээшые мэдэдэггүй шахуу юм. Олохон жэлэй туршада зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьгадые тэрэ түлжүүлээ.

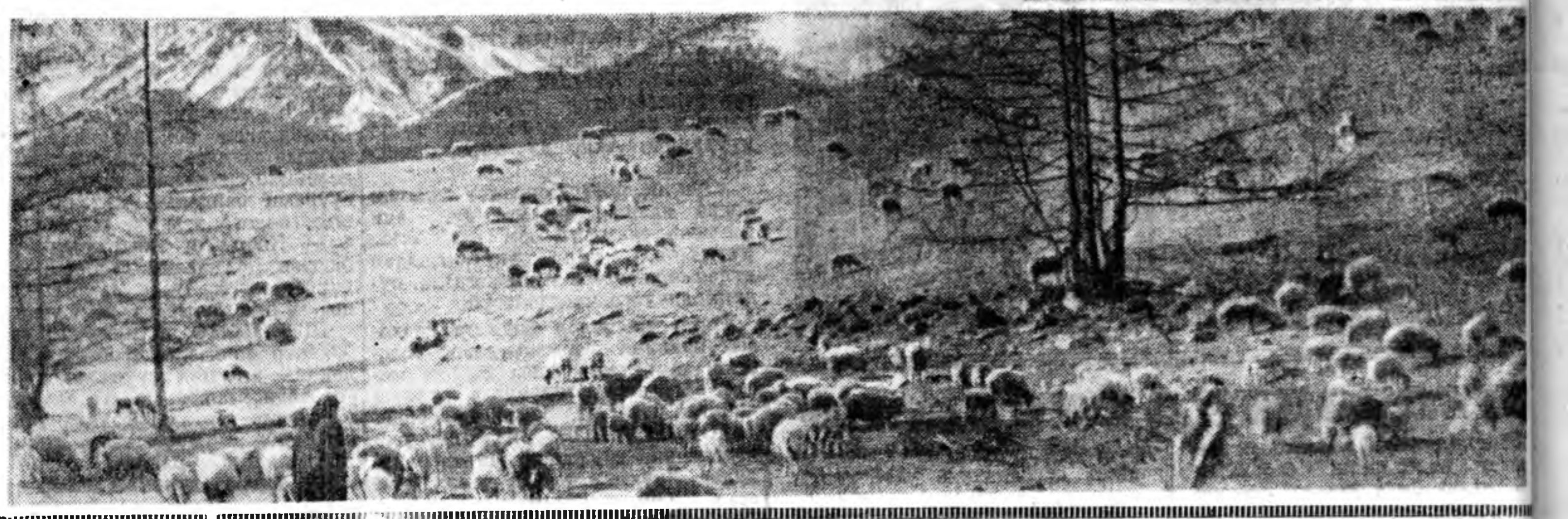
Нёдондоной ган гасуур зун, саһа ехэтэ үбэл малшадта хүндэ хүшэр байгаа. Тиибэшье һаань, Мунконовагай дааһан 600 хонид ямаршьегүй һайн ондо орожо, хүхэ ногоондо гараа.

Һама-Сырэн Мунконовагай ажал үндэрөөр сэгнэгдэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной мартын Указаар «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор тэрэ шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймагай эрхим хонишон Һама-Сырэн Хайдуковна Мунконова.

Д. ДУГАРОВАИ фототекст.

Алмалта, арьбалалта—ажахын шухала асуудал

Оролдосын аша харюулагдаа

Түмэр замай транспортдо түлишэ ехээр галдагдадаг. Түмэр замай электровоз, тепловозуудаар зэбсэглэгдөжэ байһан мүнөө үедэ электрын элшэ хүсэ, дизельнэ түлишэ ехээр хэрэглэгдэдэг болоо.

Улаан-Үдын отделенидэ түмэр замаар ашаа зөөлгын 90 процентнь тепловозуудаар хангагдана. Нёдондо жэлэй эхиндэ дизельнэ түлишэ хэмһээ ехээр галдагдаһан байгаа. Энэ ушар арадай хиналтын комитедэй анхарал хандуулжа, түлишэ галдалга шалгагдаһан юм. Тиин олон дутагдал элирүүлэгдэһэн байна. Локомотивуудай зарим машинистнүүд поезднуудые аян замда зүбөөр жолоодон ябаха гурим һайнаар мэдэнэгүй. теплотехническэ муу бэлэдхэлтэй гэжэ элирүүлэгдээ. Отделени тепловозуудые ашаглаха хэрэгтэ һайнаар бэлэдхээгүй байшоо. Тиимэһээ диспетчернүүд поезднуудые харгы замдань гаргаха, ябуулха гурим ёһотоор шүдалаагүй, хүсэ ехэтэй локомотивуудые ашаглаха эрилтэ паровозуудайхиһаа ондоо байха ёһотой гэжэ һайн мэдэрээгүй байгаа. Энэ ушарһаа поезднуудай заримдаа нэгэ газарта удаан сагта байхэ, улаан сигналай дэргэдэ олон дахин зогсохо ушар яһала үзэгдэһэн байна. Сигналай дэргэдэ зогсохо бүреэ тепловоз 40—45 килограмм түлишэ үлүү ехээр галдадаг байба.

Арадай хинагшадай элирүүлһэн дутагдалнууд, шалгалтын урэ дүн машинистнуудай, диспетчернүүдэй, поезднуудые ябуулха хэрэгтэ хабаатай ондоо хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зүбшэн хэлсэгдээ. Поезднуудые аян замдань зүбөөр жолоодон ябаха түрүү дүй дүршэл шудалха һургуули эмхидхэгдэһэн байгаа. Диспетчернүүд харгы замай хэр сүлөө, сүлөөгүй байһыень тодорхойлһоной һүүлээр поезднуудые замдань мордохуулдаг болоо. Энээнэй ашаар поезднууд улаан сигналай дэргэдэ үлүү зогсонгүй, һаадгүйгөөр ябуулагдана. Түлишэ багаар гаргаха ондоошье арга боломжонууд элирүүлэгдэбэ.

Хамтын тэмсэл хэзээдэшье амжалта, илалтада хүргэдэг. Энэ мэтээр түлишэ алмахын түлөө урэ дүнгөө харуулжа эхилһэн юм. Түлишэ галдалга һара бүхэндэ бага болгогдожо, үлүү гаргаша жэлэй һүүл багта. харюулагдажа, арьбалалта хэгдэжэ эхилээ.

Үлүү ехээр түлишэ галдахаяа болиһондоо түмэр замшад һанаагаа амараагүй. Түлишэ алмаха арга зам саашадаа бэдэрэгдээ. Локомотивна депогой түрүүшүүл түлишэ алмажа, тэрээгээрээ партиин XXIII съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ ажаллаха гэһэн уряа гаргаа һэн. Энэ уряань халуунаар дэмжэгдээ. Урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэ гэжэ бүхы коллектив оролдоо, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ хэмжээ хараалаа.

Түлишэ ехээр алмажа шадаһан машинистнүүд түрүү дүй дүршэлэй һургуули хүтэлбэрилжэ, нүхэдөө өөһэдынгөө онол арга дамжуулан үгэһэн байна. Вагонуудта хэды шэнээн ашаанай тээгдэһэнэй зэргээр түлишэ гаргашалха нормо зохёогдоо. Пассажирска поезднуудые тепловозэй нэгэ секцеэр жолоодожо эхилһэн юм.

Поезднуудай хооһоор ябаха ушар усадхаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Заһабари хэгшэд локомотивуудые һайн шанартайгаар, найдамтайгаар заһабарилха гэжэ оролдодог болоо. Энээнэй ашаар локомотивуудые заһабарида байлгаха ушар нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 6 дахин бага болоһон, 22,5 тонно түлишэ алмагдаһан байна.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуулида һуралсаһан машинистнүүдэй 99 процентнь түлишэ алмадаг болоо. Нёдондо тэдэнэй тоо оройдоо 18 процентдэ хүрэдэг байгаа. Машинистнүүд Мухин, Близнецов, Емцев һургуули хүтэлбэрилжэ нүхэдөө өөһэдынгөө дүй дүршэл һургаа.

Түлишэ алмаха хэрэгтэ уралд... нарижуулагшадай хубита яһал... бии. Түлишын гаргаша тодо... хойлхо нүүдэл түхеэрэлгэ тэдэнэ... уран гараар бүтээгдэһэн байха...

Жэлэй түрүүшын квартала... туршада 1.275 тонно дизельн... түлишэ алмагдаа. Түмэр замай... отделениин бусад депогой кол... лективүүд энэ жэлдэ горитой тү... лишэ алмажа шадаа.

Табан жэлэй туршада сове... арадай бэелүүлхэ зорилго парти... мнай табиһан байна. Арадай ажа... хые амжалтатайгаар саашадаа... хүгжөөхын тула бии байһан арга... боломжоёо зүбөөр хэрэглэхэ, түү... хэй эд болон ондоо материалнуу... дые гамнан арьбалха тон шухала. Үйлэдбэридөө эзэн ёһоор хандаха... металл, түүхэй эд, электрын элши... арьбалха тэмсэл хаа хаанагүй үр... гэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Респуб... ликымнай түмэр замшад энэ тэм... сэлдэ өөһэдынгөө оруулха түл... нэмэри тодорхойлжо, шанга тэм... сэл хэжэ эхилбэ. Энэ талаар түй... лаһан урэ дүнгынь тэдэнние үр... машуулна, саашанхи зорилгоё... заатагүй шиидхэхэ гэһэн этигэл... найдабари түрүүлнэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ХОРИИН АЙМАГТА

Ехын хөөрэлдөөн

Хориин аймгүйсэдкомой культурын таһаг клубуудые даагшамарай, библиотекарьнүүдэй хоёр үдэрэй семинар һаяхан үнгэргэбэ.

Семинар дээрэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр соёл болбосоролой хүдэлмэриин зорилгонууд тухай, клубуудай ябуулдаг олонийтын хүдэлмэриин онол аргануд болон үхибүүдтэй, уншагшадтай библиотекарьнүүдэй хэхэ ажал тухай элидхэл, хөөрэлдөөнүүд болоо.

Гадна соёлой хүдэлмэрилэгшэд Улаан партизанай (Онинoборск тосхон) хүдөөгэй клуб болон библиотекын ажалтай танилсабад.

Отделенинүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй семинар

КПСС-эй Хориин райком болон үйлэдбэриин управлени аймагай совхозуудай отделенинүүдые эрхилэгшэдэй нэгэ үдэрэй семинар Үдын совхозой 3-дахи отделенидэ үнгэргөө.

Эндэ отделениие хүтэлбэрилэгшэд үнеэдэй оньһожоруулагдаһан дал байра хараа. Һүүлээрнь Барүүн-Хасуурта ошожо, силос дарадаг шэнэ түхэлөөр баригдаһан траншей үзэбэд. Удаань сугларагшад ажал эмхидхэхэ өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай һанал бодолоо андалдаба.

Энэ асуудалаар Хэжэнгын, Чисаанын, Дээдэ-Тайлсын совхозуудай отделенинүүдые эрхилэгшэд Б. Намдаков, Б. Санжимитыпов, А. Шубин гэгшэд өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэбэ.

Түс семинар дээрэ отделениие эрхилэгшэдэй ажал һайжаруулагада зорюулагдаһан туһатай хөөрэлдөөн болоо.

Худалдаа наймаанай аймагай яармаг

Хори, Хэжэнгэ тосхонуудта худалдаа наймаанай олон эмхи зургаануудые хабаадуулһан худалдаа наймаанай хоёр үдэрэй яармаг үнгэргэгдөө.

Яармагта аймагай 9 рабкооп, номой магазин, столово, хэдэн ОРС хабаадаба.

Эндэ оёһон хубсаһан, галантерей, трикотаж, элдэб бүд, гутал, ажаһуудалай хэрэгсэл элбэгээр наймаалагдаа.

Политическэ, хүдөө ажахын болон уран зохёолой түбэй болон нютагай хэблэлэй номууд олоор худалдаанда гаргагдаһан байна.

Илангаяа Хориин, Хэжэнгын рабкоопууд наймаа һайнаар гүйлгөө. Гадна столово элдэб хоолнуудай выставкэ эмхидхэһэн байна.

Яармагай үдэрнүүдтэ аймагай хүн зондо 51 000 түхэригэй эд бараан худалдагдаба.

Арбан класс дүүргэгшэдэй аймагай слёт

Хориин, Хэжэнгын, Михайловкын, Үдын, Дээдэ-Тайлсын, Хурбын дунда һургуулинуудые дүүргэгшэд эндэ олоороо сугларад.

Слет дээрэ дунда эрдэм олоһон эдир залуу хүбүүд, басагад дуу, хатар наадаха бэлиг шадабаряа туршалдабад. Гадна спортоор мүрысэжэ, түргэн солбоноо, хүсэ шадалаа баһал харуулаа.

Энэ һонин уулзалга дээрэ КПСС-эй айкомой секретарь И. Елдинов элидхэл хэбэ. Эдир залуушуулда хандажа, саашадаа эрдэм бэлигээ дээшэлүүлжэ, арадта ашатай туһатай ажал хэхыень тэрэ юрөөгөө. КПСС-эй XXIII съездын делегат, Үдын совхозой хонишон Ц. Тогмитова, ВЛКСМ-эй XV съездын делегат, Хэжэнгын совхозой хонишон Б. Жамсуева, Анаагай совхозой директор Н. Г. Бородин, Үдын совхозой отделениие эрхилэгшэ Ц. Ж. Ширандоржиев, мүн түс совхозой тракторист А. И. Борисов хани халуун ёһоной, үнэн сэдьхэлэй үгэнүүдые хэлээ.

Ж. БАДМАЕВ.

«МИ-4» вертолёдой экипаж (командирынь Л. Н. Ахметвалеев) Улаан-Үдын аэропорт соогоо түрүү юм. Эдэнэр Зүүн Саянуудэй мундаргануудта, холын хойто Баунтада геологуудые абаашана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «МИ-4» вертолёдой экипаж. Бортмеханик А. Н. Буркич, экипажай командир Л. Н. Ахметвалеев, хоердохи летчик Ю. И. Харахинов гэгшэд холын аймаг ниидэлгынгээ урда тээ.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ АНГУУШАД

Үнгэрэгшэ оной намар Роспотребсоюзай правлени 1965—1966 онуудай агнууриин хаһа соо эрхим ангуушадай Бүхэроссин конкурс соносхоһон байна.

Энэ конкурсдо республикын 3500 ангуушад хабаадалсаһан байха юм. Конкурсын эрилтын ёһоор ангуушад гансахан олон ан бариһан тоогой талаар бэшэ, харин ангайнгаа арһанай шанараар эрхимлэхэ гэгдэһэн байгаа.

Буркоопсоюз республикын ангуушадай Бүхэроссин конкурсын дүн гаргаба. Буряадаймнай 111 ангуушад конкурсын эрилтэ дүүргээ.

Кабанскын коопзверопромхозой штатна ангуушан Гавриил Ягодин олзобори һайнтайгаар сезониин дүүргээ. Тэрэ 2937 түхэригэй ан... гай арһа тушаажа, арбан сезоной даабари дүүргэһэн байна. Эн... ажахын ангуушан Петр Бэбкин юһэ хахад сезоной нормо дүүргэбэ...

Дэлхэй дээрэ эгээн үнэтэй ан—Баргажанай булга олон ангуушад баряа. Баргажанай промхозой штатна ангуушан Михаил Земских гэгшэ булганай 45 арһа тушаагаа. Баунтын аймагай ангуушан Лев Смирнов 65 булга барижа шалгараа.

Республикымнай 111 эрхим ангуушад Роспотребсоюзай Хүндэлэлэй грамота болон шанда хүртэхын тулада табигдаба.

Б. ОЛЕНИН.

ЗАКАРПАТСКА ОБЛАСТЬ. УССР-эй хонин ажалан габьяата мастер, Ужгородскон раионой Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Александр Иванович Ходакович абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. 100 эхэ хонин бүриһөө 141 хурьга абанхай.

А. И. Ходакович хамтын мал ажал амжалтатайгаар хүгжөөлсэһэнэй түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэжэ хоёр орденоор шагнагдаһан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Багшын тэмдэглэлһээ

ЭСЭГЭНЭР

Багшалжа байха үе соогоо олохон эсэгэнэртэй танилсаһан байхаб. Тэдэнэй нэгэнтэйнь һаяхан уулзааб. Сэдьхэлээ хүдэлэнги байгаа. Димэмнай найман классай һургуули гон һайнаар дүүргэһэн, гол түлэб «таба» сэгнэлтэгэйгээр һурадаг, нэгэшье дахин ажаглалтада ороогүй, өөрынгөө баяр ба бэрхэшээлнүүд тухай түрэлхидтөө хөөрэдэг байһан аад, харин мүнөө дундуурхан сэгнэлтэнүүдые абадаг, муухан сэгнэлтэнүүдтэйшье байдаг болошоо. Эсэгэнь тэрээнтэй һайнааршье хөөрэлдөө, хэһээгээдшье үзөө... Үрэ гарахаяа болишоо, Дима һургууляа хаяха гэжэ шиидэбэ.

Эсэгэтэйнь хоюулан һууха зуураа, Димэдэ ямар туһа хүргэхэб, юун болоо гээшэб гээд бодобобди.

Димын найман класс дүүргэһэнэй һүүлээр гансаарыень урда зүг худар амаралтада эльгээһэн, яһала ехэ болоо гээд хинаа шалгаашьегүй байгаабди. Һургуулиин хэшээлэй эхилхэдэ, юу хэжэ байһыень шалгаагүйбди. Магад тиихэдээ алдуу гаргаһан, гансата һула табижархиһан байжа болообди. Һүүлдэ гартаа бариха гэхэдэмнай—юуншье бүтэжэ үгөөгүй: хүбүүмнай шэрүүнээр дуугаржа захалаа, үгэ дуулгүйшэг болоо гээд эсэгэнь хэлэнэ.

Удаан хөөрэлдэбэбди. Димынгээ ёһотой һайн хүн болохын тула юу хэхэ хэрэгтэйе мэдэхэ гээд эсэгэнь һэдэһэн байна. Хүбүүнэйнь һайн тала тухай (тиимэ юумэн тэрээндэ яһала бии), мүн муу нүлөөндэ бэлэхэнээр ородог тухайдань, тэрээндэ туһа хүргэхэ тухайда хөөрэлдөөбди.

Нэгэ хөөрэлдөөгөөр хизаарлажа болохогүй байба. Ходо уулзаха. Димэдэнь хамтадаа туһа хүргэхэ, һургууляа дүүргэхынь тула али бүхы шухала юумэ хэхэ гэлсэбэбди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ һуража байха үе соонь элдэб ушар болоһон: хэшээлһээ гээгдэһэн туалет соо тамхи татаһан, муу сэгнэлтэ абаһан. Гэхэ зуура ондоо таланьшье элирээ. Дима класстаа хани холбоотой болоо, һургуулиин ажабайдалда дадаа, дахинаа хүхюу ниилсэтэй болоо, харюусалгын мэдэрэл түрөө. Тэд хүбүүнгээ эсэгынь аятай һайнаар яридадаг болоһонһоонь, һуралсалай гү, али журамай талаар таарахагүй ябадал гаргахадань хараах хашхархаяа болёод, аха нүхэрэй ёһоор зүбшэл үгэдэг, тайлбарилан ойлгуулдаг, туһалдаг болоһонһоонь хойшо хараа байса хубилаа.

Забһарай наһан гэдэг—биб гэжэ эхилдэг үе ха юм. бүхы юумэн хэбэрэг, али тоlo шэнги байдаг, тэд бусад хүнүүд энэ ушарые юундэ ойлгоногүйб? Энээнһээ уламжалан, хэшээлэй үедэшье, гэртэ газаагууршье шанга арсалдаанууд болоно.

Нэгэ инженер хүн өөрынгөө басаган тухай намда иигэжэ хөөрөө һэн: «Минии Галина аргагүй арсалдааша болошоо, ямаршье асуудалаар үгэ буляалдахаар бэлэн байдаг. Дүй дүршэл гээшэ ехэ ухаагааршье түйлажа шадагдахагүй юумые хангадаг гээд ойлгоногүй. Бишыхан байхадаа тиимэ бэшэ юм һэн. Тухайлхада, иимэшүүгээр харилсадаг байгаабди: зайха зугаалха, хэрбээ эхынь түхагүй һаа—эдеэлүүлхэ, хамта талаар ябаха гэхэ мэтэ. Уншаһан номууд тухайдаа, һургуули тухай, мүн юрэл хөөрэлдэдэг байгаабди. Минии хэлэһэн юумые буруу гэжэ һэжэглэхэ ушар гарадаггүй һэн. Харин мүнөө юушье хэлэхэдэм этигэхэеэ болишоо, бүхы юумые шог ёгтотойгоор ажаглан тэмдэглэдэг болонхой».

Галина һайн һурадаг. Медальшье абажа магад. Ухаатай, һубэлгэн, үнэншэ, залан сэхэ болобошье, заримдаа эрид эгсэ байдаг. Магад даншье үлүү эгсэ гү. Эсэгэ, эхын һанаата болохо онсо юумэн угы шэнги. Гэбэшье эсэгэнь һанаагаа зобоно, басаганайнгаа сэдьхэл бодолые таажа ядана. Тиимэһээ ямар ушарай тохёолдоһон тухай хамтадаа шэнжэлээд туршаха гэбэбди. Басаганиинь бэеэ хүсэхэдөө, бүхы юумые өөрынгөө хараа бодолоор ажаглан шэнжэлхэ гэжэ оролдодог болоо. Наһажаад хүнүүд «үтэлөө», олон юумэ ойлгоногүй гэжэ тэрэ һанадаг болоһон. Нэгэ гү, али хоёр жэлэй үнгэрхэдэ, бүхы юумэн бэлэхэнээр бүтэшэдэггүй, бусад хүнүүдэй хараа бодол анхаралдаа абаха, болзожо үзэхэ хэрэгтэй гэжэ Галина ойлгохо байха. Басагантаяа үгэ буляалдахадаа, урин зохидоор хөөрэлдэхэ, өөрынгөө зүбые эсэгын засагаар бэшэ, харин аятай зохидоор тодоруулха, үнэншэмэ жэшээнүүдээр тайлбарилха шухала. Галида анхаралтай зохидоор, налархай зөөлэнөөр хандаха хэрэгтэй байба.

КПЧ-гэй XIII съездын хүндэлэлдэ

ПРАГА. «Дэлхэй дээрэхи эгээн һайн шанартай зүйл гаргаха», «Дүрбэдэхи табан жэлэй фонддо», «Ашаг олзотойгоор, шанар һайнтайгаар ажаллахын түлөө»—гэһэн уряатайгаар Чехословакиин Коммунис партиин XIII съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөн Чехословакиин предприятинуудта үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, доторойн арга боломжонуудые элирүүлхын түлөө, түүхэй эд болон материалнуудые эгээн ехээр алмахын түлөө, ондоо оронуудта худалдагдадаг продукци гаргаха түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхын түлөө хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд, техникүүд, коллективүүд болон бүхэли предприятинууд тэмсэнэ.

Социалис мүрысөөндэ туйлагдаһан амжалтанууд тухай мэдээнүүд КПЧ-гэй ЦК-да орожол байһаар. Тиигэжэ Голешовтохи «Тесла» гэжэ предприятиин хүдэлмэришэд болон техникүүд люминиецентнэ лаампануудые бүтээн гаргаха шэнэ технологи хэрэглэһэнэй ашаар 28 миллион шахуу крон алмаһан байна. Колиндохи «Синтезия» гэжэ предприяти үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, зургаа миллион үлүүтэй крон гүрэндөө алмажа үгөө. «Партиин XIII съезд хүрэтэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ заводуудай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн нэгэ уралан нарижуулгын дурадхал оруулха» гэһэн уряатайгаар дэлгэрһэн мүрысөөнэй үедэ Пльзеньдэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд 7 мянга гаран уралан нарижуулгын дурадхал оруулаа. Түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ, продукциин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилготой эдэ дурадхалнуудай бэелүүлэгдээд байхада, 20 миллион үлүүтэй крон гүрэнэй мүнгэн алмагдаха болоно.

(ТАСС).

ГДР-эй ниислэл гоё һайхан болоно

БЕРЛИН. Германиин Демократическа Республикын ниислэлэй түбые шэнэдхэн байгуулха түсэб Ехэ Берлинэй магистрат баталан абаа. Энэ шэнэдхэлгэ 1971 он хүрэтэр түгэсхэгдэхэ ёһотой юм. Унтер-ден-Линден үйлсэ, Маркс-Энгельс-плац, Александерплац гэжэ талмайнууд шэнэдхэгдэлсэхэ.

Унтер-ден-Линден үйлсэдэ шэнэ байшангуудай үргэн ехэ сонхонууд толордог болонхой. Бранденбургын үүдэнһээ университет хүрэтэр шэнэ ательенүүд, кафе, ресторанууд, магазинууд, хэдэ хэдэн посольствануудай байшангууд бодхогдонхой. Оперын театр шадар гадаадын хэрэгүүдэй министерствын байшан баригдажа байна.

Александерплац тухай хэлэхэ болоо һаа, тэндэ худалдаа наймаанай шэнэ центр бии болохо, хуушанай хушалтатай дэлгүүр—«Марктхалле» шэнэдхэн һэльбэгдэхэ. Шэнэ центртэнь телевизионно башни бодхогдохо, тэрэнэй хажууда Мариенкирхе гэжэ гайхамшагта архитектураараа сууда гараһан хуушанай сүмэ үлөөгдэхэ.

Берлиндэ гэр байрын барилга түргэнөөр хэгдэнэ. Гоё һайханаар үнгэлэгдэһэн 8—12 дабхар гэрнүүдые хаа хаанагүй эндэ хаража болохо байна. (АПН).

Социалис оронуудта

РУМЫНИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА. Крайоводохи «Электропутере» гэжэ завод Румыниин бусад предприятинуудтай хамтадаа 2100 мориной хүсэтэй дизель-электровозуудые бүтээн гаргана. Эдэнь хилын саана олоор эльгээгдэдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Электропутере» заводой цехүүдэй нэгэн соо.

Аджерпресс-АПН-эй фото.

Хүндэтэй мэргэжэл

УЛААН-БААТАР. Монголой гүрэнэй университедтэ инженерно-барилгын факультет байгуулагдаһанхай. Тэрэшэлэн зургаан профессионально-техническэ барилгын училищи нээгдэнхэй.

Мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэлгэдэнь МНР-тэ аха дүү социалис оронууд, хамагай түрүүндэ Советскэ Союз ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Хоёр жэлэй турша соо дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэнь 2400 үлүүтэй монгол хүбүүд, басагад һуража, барилгын мэргэжэл олоһон байха юм. Мянга шахуу залуу хүнүүд мүнөө намар СССР-тэ һурахаяа ошохо юм. (АПН).

СЭВ хүдэлмэрилһөөр

БРНО. Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй электроэнергетикын талаар саг үргэлжын комиссиин 22-дохи заседани энэ неделидэ Брнодо болоод дүүрэв. 1966—1970 онуудта нэгэдэмэл энергосистемэнүүдые хүгжөөхэ лининүүдые саашадань бариха талаар дурадхалнуудые комисси зүбшэн хэлсээ. Тэрэшэлэн 1963—1965 онуудта научно-шэнжэлэлгын хэдэн олон шухалын шухала хүдэлмэриие тааруулан ябуулха түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд, 1965 ондо комиссиин хэһэн ажал ябуулга тухай тоосоон, мүн бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

Гурбан хүн бүхэнэй нэгэниинь мүнгэ нөөсэлнэ

БУХАРЕСТ. Румынида нөөсэлэлгын кассануудта мүнгэ хадагалагшадай тоо 1959 онойхитой сасуулбал, долоо дахин олон болоо. Энэ оной хоёрдохи кварталай мэдээнэй ёһоор, орон дотор зургаа миллион хүн, тайлбарилан хэлэбэл, республикын наһа гүйсэһэн зоной гурбан хүн бүхэнэй нэгэниинь мүнгэ нөөсэлдэг байна.

Нөөсэлгын кассануудта мүнгэ хадагалагшадай олон боложо байһан ушар Румыниин Социалис Республикын город болон тосхонуудай хүн зоной байдалай һайжаржа байһые эли тодоор харуулна. Һүүлэй үедэ мүнгэ нөөсэлхэ һонирхолтой шэнэ гурим бии болоо. Гэбэл, ажалшад автомашина, хубиин гэр гэхэ мэтые худалдажа абахын тулада тусхай дэбтэртэ бэшүүлжэ, мүнгэеэ нөөсэлдэг болоо.

(АПН).

Плевенскэ институдай зуун шан

СОФИ. Болгар болон хариин сортнуудай виноградай шанар һайжаруулгатай холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнууд Плевенскэ виноград ургуулгын, архи нэрэлгын институдта һүүлэй жэлнүүдтэ шиидхэгдээ. Тус тус районуудта ургуулхада таарамжатай сортын виноград тариха үнэтэ һанамжа, дурадхалнуудые институдай хүдэлмэрилэгшэд бэлдэһэн байна. Мүн һайн шанартай архи болон коньяк үйлэдбэрилхэ талаар амжалтатай хүдэлмэри хэгдэнэ.

Элдэб конкурснууд болон выставкэнүүдтэ хабаадахадаа, Плевенскэ институт зуу гаран алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэһэн байна. (АПН).

Тэжээлэй фабрика

БЕЛГРАД. Малда үгтэхэ тэжээлэй концентрадуудые гаргаха фабрика Хорватиин ниислэл Загреб шадарай Сесветама городто ашаглалгада үгтөө. Энэ фабрика мүнөө үеын шэнэ техникээр хангагданхай. Фабрика жэл бүхэндэ зуу мянган тонно холимол тэжээл болон супер-концентрадуудые гаргаха юм. (АПН).

Монгол арадай революциин 45 жэлэй ойдо

АХА ДҮҮ АРАДАЙ ХЭЛЭ БЭШЭГ

Ленинградай Гүрэнэй университет манай оронной эгээл томо, хуушанай университедүүдэй нэгэниинь юм. Зүгөөр имагтал совет засагай жэлнүүдтэ тус университет тон ехээр хүгжөө.

1919 оной октябриин 13-да Наркомпросой тогтоолой үндэһөөр зүүн оронуудаархинай хэлэ бэшэгэй факультет университедэй түүхэ-филологиин болон юридическэ факультедүүдтэй нэгэдэһэн юм. Иигэжэ бии болоһон ниитын эрдэмүүдэй факультет (ФОН) зургаан факультедүүдтэй байгаа (түүхын, хэлэ бэшэгэй, философиин, социально-экономическа, этнологолингвистическэ г. м.). 1921 ондо түүхын болон хэлэ бэшэгэй таһагууд болюулагдажа, востоковедениие гол түлэб этнологолингвистическэ таһагта заадаг болоо һэн. 1930 ондо Түүхын-лингвистическэ институт (ЛИЛИ) байгуулагдаһанаа, 1932-33 онуудай һуралсалай жэлдэ түүхэ, философи, литература, хэлэ бэшэгэй институт (ЛИФЛИ) боложо хубилһан юм. 1937 ондо тус институт Ленинградай Гүрэнэй университедэй филологиин факультет болоо һэн.

Октябриин революциһаа хойшо монгол хэлэ, литератураар мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, Монголые шэнжэлэн үзэхэ асуудал академик Борис Яковлевич Владимирцовай нэрэтэй нягта холбоотой юм. Б. Я. Владимирцов (1884—1931) Петербургын университедэй восточно факультедэй хэлэ бэшэг үзэхэ таһагые эрхимээр дүүргээд, тус университедтэ багшаар үлэһэн байна. 1915—1918 онуудта тэндээ доцентээр ажаллаһан, тиигээд профессорэй нэрэ зэргэтэй болоһон. Энэ багша монгол хэлэ, халха, ойродуудай нютаг хэлэнүүдые, монголнуудай үльгэр туужа, түүхэ гэхэ мэтые заадаг һэн.

Бэлиг ехэтэй залуу профессор Б. Я. Владимирцов багшын хүдэлмэри хэхэһээ гадна, мүн эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулһан, совет үеын монгол эрдэм шудалалгые толгойлһон байна. Хорёод-гушаад онуудаар эрдэмэй академи Борис Яковлевич Владимирцовай хүтэлбэри доро нютаг хэлэ, аман зохёол шудалха экспедицинүүдые МНР-тэ хэдэн дахин эльгээһэн. Тэдэ экспедицинүүдэй ашаар монгол хэлэнүүдые сасуулан шудалха ехэ материал суглуулагдаһан, энээнэй үндэһөөр Б. Я. Владимирцов олон тоото научна хүдэлмэринүүдые гүнзэгы һайнаар бэшэһэн байна. «Монгол, ойродуудай туужа» (1923), «Монгол бэшэгэй хэлые халхын нютаг хэлэнтэй сасуудхаһан грамматика» (1929), «Монголнуудай ниитын байгууламжа» (1934) гэхэ мэтын шэнжэлэлгэнүүдынь гүн ехэ удха шанартай юм. Совет монголоведениин эхи табигша академик Б. Я. Владимирцов оройдоол 47-тойдоо наһа барабашье, Дурна зүгые шэнжэлэн үзэлгэдэ тэрэнэй хэһэн туһа нэмэринь түйлай ехэ.

Совет засагай үедэ Ленинградай университедтэ монгол хэлэ шудалалга тухай хэлэхэ зуураа, Владислав Людвигович Котвичой багшалһан, шэнжэлгэнүүдые хэһэн тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. В. Л. Котвич Петербургын университет дүүргээд, 1900 онһоо хойшо тэндэ монгол хэлэ заажа эхилһэн, удаань манжа хэлэ бэшэг зааһан. Гадна В. Л. Котвич монгол, манжа хэлэнүүдээр олон зохёолнуудые бэшэжэ хэблүүлһэн байна. Тэдэнэй тоодо «Монгол хэлэнэй грамматика» (1902 он), хальмаг яряанай хэлэнэй грамматика (1915), алтай угсаатанай хэлэнүүдэй түлөөнэй нэрэнүүд гэхэ мэтэ.

1927 оной сентябрь һараһаа эхилэн, монголшо Алексей Васильевич Бурдуков университедтэ монгол хэлэ заагаа. Энэ багша монгол орондо 30 гаран жэл соо хүдэлхэ үедөө монгол хэлэ тон һайнаар мэдэдэг болоһон, монголнуудай аман зохёол, түүхэ, соёл мэтын асуудалнуудаар угаа баян материал суглуулһан байгаа.

А. В. Бурдуков кафедрадаа монголой этнографи, монгол яряанай хэлэ, хальмаг грамматика заадаг, хальмаг хэлээр практическа хэшээлнүүдые үнгэргэдэг байһан. А. В. Бурдуков 20 гаран научна зохёолнуудаа хэблүүлһэн «баид угсаагаатанай оньһон үгэнүүд», «Орос-монгол толи» г. м. олон зохёолнуудынь толилогдонгүй үлэшэһэн байна.

1934 ондо университедэй түүрхэ-монгол кафедрада Сергей Андреевич Козин түрүүн доцентээр ороод, хожомынь профессор, академик болоһон юм. С. А. Козин хуушан монгол литературна хэлэ заадаг, оршуулгын теори тухай тусгаар хэшээлнүүдые үнгэргэдэг байһан, Дурна зүгээрхинэй түүхэ тухай, монгол арадуудай аман зохёол тухай томо томо шэнжэлэлгэнүүдые хэблүүлһэн байна. «Нюусэ тобшо» гэһэн С. А. Козиной шэнжэлгэнь монгол хэлэ бэшэгэй эрдэм хүгжөөлгэдэ илангаяа ехэ удха шанартай.

Гадна университедэй түүрхэ-монгол хэлэ бэшэг, түүхэ литературын кафедрада гушаад онуудаар монгол хэлэ үзэдэг студентнэртэ профессор Базар Барадин буряад хэлэ. Константин Михайлович Черемисов манжа хэлэ, профессор Вера Ивановна Цинциус эвенк хэлэ зааһан байна.

1937 онһоо эхилээд, мүнөө хүрэтэр Таисия Алексеевна Бурдукова (Алексей Васильевич Бурдуковой басаган) кафедрада доцентээр ажаллана. Т. А. Бурдукова мүнөөнэй хальмаг, монгол хэлэнүүдые, тэрэшэлэн монгол яряанай, бэшэгэй хэлэнүүдые, монгол литература заадаг байна. Хэлэ бэшэгэй асуудалнуудаар хэшээлнүүдые үнгэргэхэ, научна зохёолнуудые бэшэхэһээ гадна, Т. А. Бурдукова монгол уран зохёолшод Д. Нацагдорж, Ц. Дамдинсүрэн гэгшэдэй зохёолнуудые ород болгожо оршуулһан байна.

1945 онһоо эхилжэ, монгол хэлэнэй кафедрада доцент Дмитрий Андриянович Алексеев ажаллана. 1937 ондо түүрхэ-монгол кафедрада университет дүүргээд, гурбан жэл соо аспирантурада һурахадаа, «Буряад хэлэнэй наречи» гэжэ темээр диссертаци бэшэжэ, кандидадай нэрэ зэргэтэй болоһон. Эсэгэ оронноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Д. А. Алексеев Буряадай эрдэм-шэнжэлгын институдай хэлэ бэшэгэй таһагые даагшаар ажаллаһан, мүн тэрэ үедэ Улаан-Үдын багшанарай институдай дэргэдэ буряад хэлэ бэшэгэй кафедра эмхидхээд, даажа байһан юм. 1949 онһоо хойшо Д. А. Алексеев ЛГУ-гай Восточно факультедэй монгол хэлэнэй кафедрые даана. Монгол хэлэнэй асуудалнуудаар дүшэ гаран научна зохёол бэшэжэ толилонхой. Мүнөө Д. А. Алексеев кафедрадаа монгол хэлэнүүдые сасуудхаһан грамматика, буряад хэлэнэй грамматика, буряад нютаг хэлэнүүдые заана, хуушан монгол хэлээр, монгол аман зохёолоор хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм.

Дмитрий Андриянович Алексеев эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэдые, багшанарые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Тэрэнэй хүтэлбэрээр олон тоото мэргэжэлтэд аспирантура дүүргээд, Улаан-Үдэ, Эрхүү хотонуудай, мүн ондоошье городуудай эрдэм-шэнжэлгын, багшын институдта ажаллана.

Монгол эрдэмтэ Владимир Михайлович Наделяев арбан табан жэлэй турша соо Ленинградай университедтэ монгол хэлэ бэшэг, грамматика, «Нюуса тобшо» мэтын һонирхолтой предмедүүдые заагаа. Университедтэ хүдэлмэрилжэ байхадаа, тэрэшэлэн мүнөө СССР-эй Наукануудай академиин хэлэ бэшэгэй институдта ажаллажа байхадаашье, В. М. Наделяев Тувын автономито республикада эрдэмтэдые бэлдэхэ тушаа ехэ оролдолго гаргадаг.

Хэлэ бэшэгэй кандидадуул Зоя Коконовна Касьяненко, Людмила Константиновна Герасимович болон бусад табяад онуудһаа хойшо монгол хэлэнэй кафедрада багшална.

1945—50 онуудта ЛГУ-гай Восточно факультет хэлэ бэшэгэй эрдэмтэдһээ гадна, мүн түүхэшэдые, экономистнуудые бэлдэдэг һэн. Тиимэһээ монгол хэлэнэй кафедрада һураһан олохон хүнүүд түүхын эрдэмэй кандидадууд болонхой. (Жэшээнь, Д. Б. Улымжиев, Б. О. Гатанов, Ш. Б. Чимитдоржиев, К. М. Герасимова г. м.).

Һүүлэй 15 жэл соо тус кафедрада хэлэ, литературын олохон һалбаринуудаар мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэнэ. Жэшээлхэдэ, аман зохёол, литератураар — Е. В. Баранникова, Л. К. Герасимович, грамматика, лексикээр У-Ж. Ш. Дондуков, Л. Д. Шагдаров, З. К. Касьяненко, фонетикээр—И. Д. Бураев, П. Ц. Биткеев, шүлэг зохёолто, ритмикээр—Г. О. Туденов, В. И. Золхоев, нютаг хэлэ шэнжэлгээр — М. П. Хомонов, Б. В. Матхеев, Ц. Б. Будаев гэгшэд тус кафедрада кандидатска диссертацинуудые хамгаалһан байха юм. Мүнөө үедэ монгол хэлэнэй кафедра хоёр аспирантые бэлдэжэ байна.

Эндэ бэшэгдэһэн зүйлнүүдһээ харахада, Ленинградай университедэй монгол хэлэнэй кафедрын хүдэлмэри революциин урда тээхи үеынхидэ орходоо тон ехэ илгаатай. Жэшээнь, Октябриин революциин урда тээ, мүн Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ одоо сагай монгол хэлэнэй муугаар шудалагдаһан ушарһаа энэ хэлые хуушан бэшэгэй материалнуудаар заадаг байгаа. Харин 1930-аад онуудһаал хойшо, илангаяа дайнай һүүлээр, мүнөө сагайшье монгол хэлэн, хуушан үзэг бэшэгэйшье хэлэн адли тэгшээр заагдана. Энэ кафедрын үшөө нэгэ илгаатай зүйлынь гэбэл, тэндэ МНР-һээ гадна, мүн манай Буряадай, Хальмагай автономито республиканудта ажаллаха мэргэжэлтэд бэлдэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ тус кафедрада буряад, хальмаг хэлэнүүдые нилээд дэлгэрэнгыгээр заагдадаг юм.

Д. А. АЛЕКСЕЕВ,
Ленинградай Гүрэнэй университедэй доцент,

Ц. Б. БУДАЕВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Монголой Арадай Республикада газарай ашагта малтамалнуудые шэнжэлэн бэдэрхэ хэрэгтэ улам ехэ анхарал хандуулагдадаг боложо байнхай. Совет мэргэжэлтэд монгол ханинартаа дүй дүршэлөө дамжуулна, шэнэ техникэ шудалхадань туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тэсин-Гол мүрэнэй эрьедэ геологууд буугаад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Болгариин Пловдив гэжэ эртэ урдын хото — хүн зонои тоогой талаар орон дотороо хоёрдохи нүүри эзэлдэг. Энэ хотын түхэл шэнжэнь үндэһөөрөө хубилаа. Һаядаа 2800 шэнэ байра толлогдохоёо байна. Зураг дээрэ: байрын шэнэ гэрнүүд.

БТА—ТАСС-ай фото,

15—16 наһатай зарим үхибүүд эсэгэ, эхынгээ һанаае зобоодоггүй, забһарайнь наһан дарүү намдуугаар үнгэрдэг ушар бии ааб даа. Жэшээлэн хэлэбэл, Олег гэжэ дарүү түбшэн хүбүүн бии байгаа юм. Юу хэхэ хүсэлтэй байһанаа һайн мэдэдэг, наһанайнгаа зэргээр бол харюусалгын мэдэрэл гээшые бүрин мэдэрдэг байна. Һуралсалай талаар ходоодо шахуу «5» сэгнэлтэ абадаг. Тоо бододолгодо тон дуратай, һайн спортсмен юм.

Олег классайнгаа үхибүүдэй дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэдтөө туһа хүргэхэ гэжэ оролдодог, өөрынгөө һанал бодолые ходо үнэн сэхээр элирхэйлэн хэлэдэг юм. Олегэй гэр бүлынхид ямар бэ гэжэ мэдэхые оролдобоб. Тэрэнэй эсэгэнь офицер ябаһан, хүбүүниинь эсэгынгээ хэлэһэн юумэндэ этигэлтэйгээр хандадаг. Алексей Борисовичые намда ерыт гэжэ гуйгааб.

Дарүү гүбшэн, багсаахада ухаан бодол һайтай хүн ерээд, урдам һууна. Багшалһан дүй дүршэлөө хубаалдана.

«Бэе бэедээ этигэдэг, үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэдэг байха ёһотойбди. Хараалга сохилгоор һайн хүниие болбосоруулжа шададагахагүй. Харин айһан түбэгшөөһэнһөө уламжалан, аймхай, ахир хүн болошодог гээд би ойлгоогшоб. Олегэй ямар нэгэ буруу юумэ хэхэдэнь, зорюутын һаналаар хээлгүй һаань, нэгэшье удаа хэһээгээгүйб. Тиигэбэшье бага, ехэшье алдуу эндүү хэхэдэнь, тэрэниие хэрэгсээнгүй орхидоггүйб. Хэрбээ ямар нэгэ буруу юумэ хээ һаань —тэрээн тухай үнэн зүрхэнһөө хэлэдэгби. Тиихэдээ шашаг ужаг номнол хэнгүй, харин өөрөө өөрыгөө буруушаахаар ойлгуулха гэжэ оролдодогби» гэбэ.

«Нам шэнги хүсэтэй хүн болохо гээ һаа, намтай хамта үглөөгүүр бүри бэе махабадаа болбосоруулдаг хэшээл хэлсэ» гэжэ нэгэтэ хэлэбэб. Мүнөө энэнь нюур угаалга, нюдөө сэбэрлэлгэ мэтэ зайлашагүй шухала зүйл болонхой. «Бэеэ хатуужуулха ёһотойш. Хүйтэн уһаар бэеэ аршажа һурга» гэдэг байгааб. Түрүүшээр дадажа ядалсаа һэн. Хүзүүгээ норгоод, бэшэ бэедээ уһа хүргэхэеэ зүрхэсэдэг байһан юм. Хожомынь дадашоо. Гэхэтэй хамта тэрээниие нэгэшье дахин зандаагүй һэм. Юрэ адаглан харадаг, зүбшэл үгэдэг байгааб. Бусад бүхы хүбүүд шэнгеэр футбол намнадаг байһан. «Секцидэ ошохоёо янаш» гэбэб. Тэндэ ошожо туршалга хэхэ, хэһээр батжатар шамбай бэетэй болоо. Бишье залуудаа футбол намнадаг байһан хүм. Олетые харахадам, футбол наадаха онсо хаба шадабари үгы байба. Тренертэйнь хөөрэлдөөб. Теэд Олегтэ нэгэшье үгэ хэлээгүйб. Тренеровкодол ябадаг байһан. Хүбүүндээ нэгэтэ хэлээ һэм: «Ондоо спорт эрхилбэл ямар хаб?» Энэ зүбшэлни тэрэнэй толгойдо бодол түрүүлһэн байгаа ха. Самбо гэдэг һонирхолтой байна гэжэ Олег нэгэтэ намда хөөрөө бэлэй. Мүнөө сүлөөтэй сагтаа хүгжэм, самбо эрхилдэг.

Табадахи класста һуража байхадань, сургаа ябадаг үхибүүдынь математикаар шалгалта барихын тула шпаргалкануудые бэлдэһэн байгаа. Олегшье баһал бэлдэлсээ һэн. Тиигэбэшье тэрэнээ хэрэглээгүй, партын хүнды худар хэһэн байгаа. Тиихыень багша хараһан юм. Шпаргалка хэрэглээгүйб гэжэ Олегэй хэлэхэдэ, багшань этигээ. Теэд өнэ хэлээшэдэм этигэнгүй байжа магад һэн ха гээд Олег һанаата болобо. Тиихэдэ Олегтэй зохидоор хөөрэлдөө бэлэйбди. Юрэнхыдөө олон юумэн тухай, ерээдүйн хэрэг ушарнууд тухай үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг байгаабди. Хэн болохоб? Түбхын түрүүн хүн зондо хэрэгтэй хүн болохо. Эхэ, эсэгынгээ ходол ажал хэжэ байхые хүбүүниинь харадаг һааб даа. Хүбүүн гү, али басаган (Олегэй дүү байһан) эхиень миниие хүндэлхые хараа. Би һамганһаа шэрүүн үгэ оройдоо хэлэдэггүй хүм. Эхэдээ туһалха гэжэ булта оролдодогбди...»

Алексей Борисовай хэлэхые шагнаад, Олегэй ягаад тиимэ һайн зантай, залан сэхэ байһыень ойлгоо һэм.

Гэхэ зуура эсэгэнэр булгадаа иимэ байдаггүйнь гэмшэлтэй. Түрэлхидэй суглаанда Петиин эсэгын нэгэтэ ерэһыень һананаб. Хоёр жэл соо оройдоо нэгэ дахин ерэһэн байгаа. Тиихэ зуураа: «Би тушаан боложо ерээб. Эхэнь мүнөөдэр ажалһаа орой бусаха байха. Мүнөө ерэжэ үрдихэгүй, хожом тантай уулзана бээзэ. Энэмнайл хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг хүн юм. Тэрээндэ бултыень хөөрэжэ үгөөрэйгты» гэбэ.

Тиигэбэ ябабашье эсэгын үгэ һургуулида ходо дуулдадаг байба. Манай һурагшадай нэгэнэйнь эсэгэ гурбан жэл удаагаар түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ байгаа һэн. Врач мэргэжэлтэй хүн. Басагад, хүбүүдтэ зорюулжа медицинын асуудалаар хөөрэлдөө эмхидхэдэг, приёмно комиссида эдэбхитэйгээр хабаададаг, дүүргэлгын үдэшэнүүдые эмхидхэлгэдэ туһалдаг, түрэлхидэй дунда хүдэлмэри ябуулалсадаг, һургуулиин буфет соо ариг сэбэрые сахилгын хойноһоо адаглан харадаг байгаа. Мүнөөхи хүн бидэндэ ехэ туһа хүргэдэг, бидэнэршье тэрээндэ туһалдаг һаабди даа. Иимэ харилсаанай бэелүүлэгдэһэнэйнь ашаар үхибүүдэй һайн хүнүүд болохо байна бшуу.

Ирина ВЧЕРАШНЯЯ,
Ленинград хотын 30-дахи һургуулида литература заадаг багша.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

ЭНХЭ ТАЙБАН

Амгалан байдалай тулада жагсажа,
Ажалшан араднай дабшанад.
Бумбэрсэг дэлхэйнгээ
Бүгэдэ эздынь
Буунуудаа уһа руу шэдэгты!
Найдаһан зориһон уамнай гарана,
Найрамдал жаргалнай мандана.
Бумбэрсэг дэлхэйнгээ
Бүгэдэ эздынь
Буунуудаа уһа руу шэдэгты!
Космосто хүрэһэн зуун
Жэлнай сүүрхана,
Коммунис ниигэмы барина.
Бумбэрсэг дэлхэйнгээ
Бүгэдэ эздынь
Буунуудаа уһа руу шэдэгты!

Цырендулма ДОНДОГОЙ

УЛААН-ҮДЫН ЗУРАГЛАЛ

Сэлмэг тэнгэри
Сээжэ дүүрэн амилжа,
Улаан-Үдын гудамжада
Улаангирнууд набшалаа.
Мантан томо заводууд,
Магнайнгаа хүлһэ
Ажалайнгаа үедэ
Аршажархиха забгүй,
Гааһаяа амандаа унагаангүн,
Гаһархан ажаллажа байдаг
Баатар мэтэ,
Бад хара утаагаа
Һүни үдэргүй
Һуунагтуулна дээшэнь.
Ута наһатайшье һаа,
Улаан-Үдэмни, залуул даа.
Үдэ, Сэлэнгээ зубшажа,
Үдэр бүри урганал даа.

Түрэл городой түүхэһээ

ҮДЫН БАЙШАН...

Һанаад үзэгты. Батарейн нугын гүоээ дээрэ зоомол һургааг шүргэтэй монсогор модон байшан оршоно. Тэрэ хадаа Үдын хасагуудай зимьеэ гээшэ. Энэл байшангые буряад зон Үдын байшан гэжэ анха нэрлээд, мүнөөшье хүрэтэр үбгэд, хүгшэд Улаан-Үдэ хотые «Үдын байшан» гэдэг зантай. Зүб лэ даа. Түрэл зимьеэмнай Үдын острог — Дээдэ-Үдэ — Улаан-Үдэ боложо ерэһэн намтартай.

Байгалай үмэнэдэхи буряадуудай ород гүрэндэ һайн дураараа хамжажа, заяанайнгаа зам олоод, саашадаа тохонижохо ябадалдань Үдын байшан тон ехэ удха шанартай байһан юм. Эндэ ерэжэ, баатар сагаан хаанда алба татари түлэдэг; халюу булгаар агсажа, дабһа сай, һүхэ хажуур, эд бүд абадаг һэн. Амгалан һууһан арад зониие гадаада, дотоодын дээрмэшэдэй добтолхоёо һанаһан түгшүүритэ үедэ Харуул толгойн оройдо һүниндөө гал улаабхилжа, үдэртөө утаан бааяжа байхадаа, Үдын острог буряад зоной түшэг тулгуури болодог бэлэй.

1666 ондо баригдаһан Үдын байшан Зүүн зүгтэхи худалдаа наймаанай нилээд горитой түб болон ургабашье, аяар 250 жэлэй туршада, 1917 он болотор амжалтатайгаар хүгжэжэ, ажаүйлэдбэриин, эрдэм соёлой гуламта болоһон ехэ ехэ барилгатай, болбосон түхэлтэй томо хото боложо шадаагүй юм. Хаанта засагай хуули захиргаан, тэрэ үеын баяшуул, купецүүдэй өөһэдынгөө ашаг олзо бодохоһоо бэшэ, хотын хүгжэлтэдэ паналаа табидаггүй байһаниинь элитэ бшуу.

Мүнөө һанаад, хараад үзэгты. Октябриин революциин урда тээхэнэ Дээдэ-Үдэдэ оройдоо зуу хүрэхэгүй хүдэлмэришэнтэй гурба-дүрбэн түлюур заводхон байһан һаань, мүнөө Улаан-Үдэдэ хэдэн арбаад мянган хүдэлмэришэдтэй ямар олон, ямар ехэ завод, фабриканууд бии гээшэб. Мянга юһэн зуун хорёод ондо Дээдэ-Үдэдэ миил арбаад гаран һургуули байһан һаань, мүнөө Улаан-Үдэдэ 52 эхин, дунда һургуули, 15 тусхай мэргэжэлэй дунда һургуули, 4 институт бии. Урдань нарһан тужа гү, али элһэн тала байһан газарта, налшагар заахан модон гэрнүүдэй һууридаа ажалцадай байха хэдэн зуугаад томо гэрнүүд, ордонууд, үхибүүдэй саадууд, клубууд, театрнууд баригданхай. Баһа ямар гоё һайхан үйлсэнүүд, паркнууд бии болоо гээшэб!

Иимэл даа, мүнөөнэй «Үдын байшан». Иигээд дүүрээ бэшэ. Жэл ерэхэ бүри социалис Улаан-Үдэ ургаха, улам һайхан, болбосон түхэлтэй болохонь дамжаггүй.

Бидэнэр, улаан-үдынхид, түрэл хотынгоо саашадаа хүгжэхэ, гоё һайхан болохын тулада баран шэмэглэлыень, ургаса ногооень химгадаха, хамгаалха ёһотойбди.

Б. САНЖИН,
уран зохеолшо.

ЛИМНОЛОГИЧЕСКА ИНСТИТУДТА

Байгал далайн эрьедэ, Ангара дүүхэйн арилхаяа забдаhан амин ехэ аман дээрэ, нуур нуурмагуудай «hүнэhэ бариhан» СССР-эй Наукануудай академиин лимнологическа институт оршоно. Hүзэг бэшэрэл үүсхэдэг байhан, мүнөөшье үзэсхэлэн гоё байгаалиараа хүн зоной дура hанал буляадаг гайхамшаг нуур-далай—үбгэн Байгалай үе хэтын нюусануудые дурсагдагша институт үе үеэрнь, шата шатаарнь элишэлжэ, харуулжа, зүбшөө заабаряа үгэжэ байха юм.

Байгалай «дотор бэе»—уhа, ургамал, амитадайнь шанар шэнжэнь шэнжэлэгдэнэ. Эндэ абаhаар нэгэ нимэ юумэн hанагдана. Урдань загаhашад агнуурида гарахынгаа урда тээ хаалюудта зорюулhан тайлга тахил хэдэг байгаа. Үшөө далайнгаа эрьедэ хүрэжэ ерээд байхадаа, Култук тээhээ үлеэхэдэнь «үгэльгын эзэн харалсаба, олзомнай баян байханы, загаhан ехэ баригдахань» гэжэ бахаяа ханагшагүй hэмнай. Теэд үнэн дээрээ энэ hүзэг бэшэрхэгэйнь үрэ дүн ямар нэгэн тэрэ үгэльгын эзэдэй аяг аашаhаа бэшэ, харин байгаалиин жама ёhон хуулиhаа дулдыдадаг байгаа юм бээ. Байгал болон тэрэниие тойроhон уулаха хадануудта агаарай халуун хүйтэн hэлгэсэлдээнhээ эрье шадарай Култук hалхин бүрилдэн бии болодо мухшаран үлеэхэдэнь, далайн нюрууgай уhан, мүн тэрээнтэй нэгэн хамта уhанай ургамалнууд нэгэ тээшээ туугдажа, тэдэнэй хойноhоо жэжэ амитад адли ябалсажа, загаhа дахуулна хаям. Тиигээд энэ Култук hалхин уhанай ургамалаар эгээл баян газар тээhээ сэхэ Сэлэнгын адаг руу үлеэдэг байна...

Баhа нэгэ гайхалтай зүйл. Байгал гээшэ дэлхэй дээрэ сэбэр, дабhагүй уhатай нуурнуудай эгээл томонь болоно. Эндэ бүхы дабhагүй уhанай 20 процентнь гэжэ тоологдоно. Имэ шанар шэнжыень аяар Америкэ, Австралиин, Югославиин эрдэмтэд ерэжэ, гайхан шэнжэлнэ. Жэшээнь, Америкэдэ имэ дабhагүй уhаниинь дуталдажа эхилhэн, үнэтэй болоhон, тиигээд тэндэ имэ уhа ехээр нөөсэлхэ гэжэ шиидэhэн юм ха.

Тиигээд Байгалда ондоо тээ хаанашье үгы мянга янзын—тон онсо түхэл янзын ургамал, амитад бии. Энээнэйнь үндэhөөр ургамал, амитадай яажа хубилан хүгжэдэг байhаниие гүнзэгышэлэн шэнжэлхэ тон зохисотой арга олгогдоно.

Байгалай имэрхүү гайхамшаг зүйлнүүдые дурдаха, тоолохо гээ hаа, нилээд олон.

Дээрэ дурсагдаhан институдаархин юу хэнэб гэбэл гансахан энэ гайхамшаг Байгалые шэнжэлээд хизаарланагүй, бүхы Сибирь дотор бии байhан нуурнуудые анхаралдаа абалсана. Баруун Сибирьтэ, жэшээнь, нефтиин айхабтар ехэ хэбтэшэ олдонхой. Энээнтэй дашарамдуулан тэндэ шэнэ город, тосхонууд бодожо, тэдэниие эдеэ хоолоор хангаха тухай асуудал шиидхэхэ бологдоно. Ушар тиимэhээ тэндэ загаhанай ямар фондтой, хэды нуурнууд бииб гэжэ тодорхойлно. Тиихэдээ эдэ бүгэдэнь—загаhадынь ямар тэжээл хэрэглэнэб, тэрэ тэжээлынь хэды шэнээн элбэг бэ, ямар аргаар элбэгжүүлэгдэхэ зэргэтэйб, уhанайнь ашаар ямар байнаб гэхэ мэтын зүйлнүүдые тон орёо нарináaр, лаборатори соогоо бүридхэнэ.

— Институдтамнай ургамалай, загаhанай, бусадшье хэдэн таhагууд бии. Имэ таhаг бүхэнэй дэргэдэ өөрын лаборатори байдаг, —гэжэ гидробиологическа лабораториие даагша нүхэр Бекман уhанай айхабтар олон янзын хорхойнуудые харуулна.

— Бэшэ ондоо тээхи нуур нуурмагуудые шэнжэлбэшье, Байгал гол анхаралдамнай байhаар, —гэжэ энэ лимнологическа институдай директорые эрдэм шэнжэлтын талаар орлогшо, географиин эрдэмэй кандидат Б. Ф. Лут хөөрэнэ.

Hүүлэй үедэ энэ институдай хэжэ байhан шэнэ hонин юумэниинь үшөө юуб гэхэдэ, Братска, Эрхүүгэй, Усть-Илимскэ, Багучанска ГЭС-үүдэй баригдахада, тэндэ тогтоhон хэмэл ехэ нуурнуудта ажамидаралай яажа хүгжэхэ тухай асуудалнууд харагдана. Мүнөө үедэ Братска «далайда» ямар загаhануудые үсхэбэл таарамжатайб гэhэн шэнжэлэл хэгдэнэ.

— Байгалнай... Оёоройнь карта мүнөө табижа байнабди. Уhа, ургамал, амитадыень саг үргэлжэ шэнжэлhээрбди. Хэхэ ажал угаа ехэ, орёошье. Сибирь гээшэмнай аргагүй түргэнөөр үдэжэ, ургажа байhан газар хаям. Арад зондоо алба хэхэ гээшэ—манай арюун уялга,—гээд эрдэмтэ нүхэр Лут хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

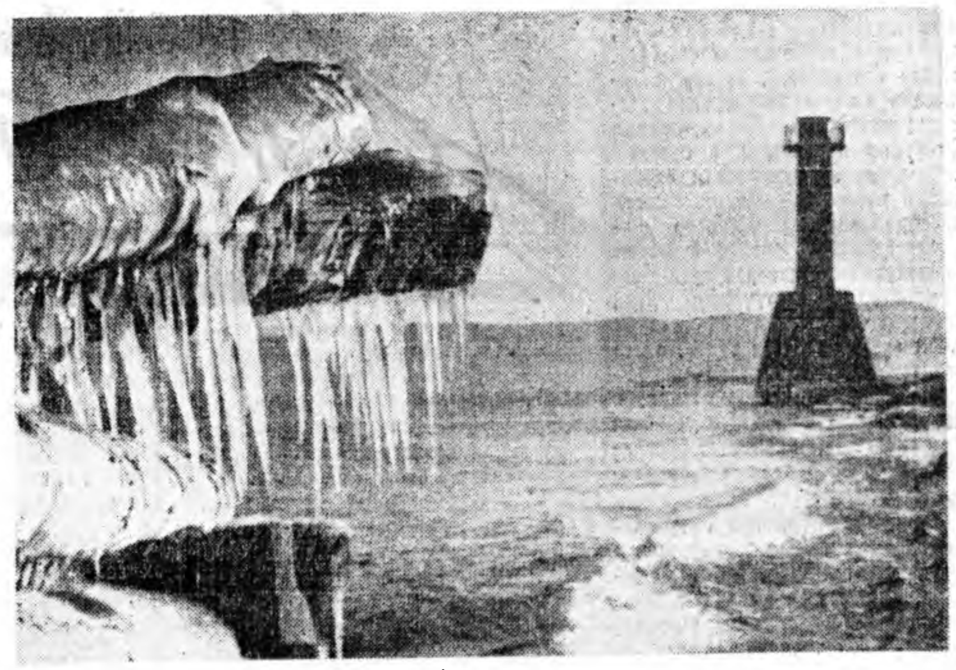
Р. ЦЫБИКОВ.

КОНКУРСДО ЕРЭhЭН ЗУРАГУУДhАА

«Амаршалая шэнэ бүлые»

А. ВОРОНОВОЙ фото.

Байгал дээрэхи маяк.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

ШАТАР

ГУРБАН УУЛЗАЛГЫН УДАА

Шатараар республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй хоёрдохи нааданай болоходо, Гонзолевский Мункуев хоёр наадаяа түрүүлэн дүүргэбэ. Гонзолевский наймадахи ябадалдаа эндүүржэ, нэгэ бодоёо миин алдаад, хорин зургаадахи ябадалдаа шүүгдэшоо. «Спартак» бүлгэмэй чемпион Мотовилов мастерта кандидат Мельниковтэ шүүгдөбэ. Французска хамгаалалгаар наадаяа эхилhэн Салтанов Енин хоёрой парти тэнсэлгээр дүүрээ. Олон жэлдэ республикын чемпион ябаhан Сумкинтай хараар наадаhан энэ жэлэй Улаан-Үдын чемпион Тоглоев хорин юhэдэхи ябадалдаа хүбүүгээрээ моринь эдеэд шүүхээр байдалтай болоhон байгаа. Саашадаа Сумкинай шадамар бэрхэ ябадалнуудта hайн харюу оложо шадангүй тэнсэшоо. Мастерта кандидат Бурлов Черноскутовые шүүбэ. Үнинэй шатаршан Игумнов мастерта кандидат Власов хоёр тэнсээ. Сангадиев Пинягин, Гармаева Могордоев гэгшэд наадаагүй.

Гурбадахи нааданда мастерта кандидадууд Пинягин Сумкин хоёрой уулзалга эндэ суглараашадай анхаралые ехээр татаба. Нэгэ хэдыхэн ябадал хээд, Пинягинай тэмээгээрээ шаалахадань, хүбүүгээ алдахагүйн тула рокировкоёо эбдэжэ, Сумкин ноёороо ябаhан байгаа. Саашадаа доботолгодо ороhоор байжа, нэгэ хүбүүгээ алдаад, ноёороо аянда мордоhон шэнги нүгөө тала тээшээ намнуула намнуулhаар шүүгдэшоо. Мельников Черноскутовтай наадахадаа бэрсээрээ хамгаалагдаhан нэгэ хүбүүгээ урагшань түлхижэ ябаhаар, хоёр бодын доботолгодо ороод, тэдэ бодонуудаар хүбүүн бэрсэ хоёроо андалдажархёо. Бэрсэгүй болоод лалдагша ааб гэжэ байтар айхабтар гоё ябадал хээд шүүжэрхибэ. Петросян Спасский хоёрой наадааша «Каро-Кан» гэжэ эхилэлгээр Мункуев Игумнов хоёр наадаад, эбтэйхэнээр наадала түгэсхэбэ. Могордоев рокировко хэнгүй, хүбүүдээ түлхижэ байжа, Мотовиловтай наадаад, бодоёо эдюулhэнэйнгээ hүүлээр шүүгдэшоо. Власовта Гармаева шүүгдэжэ, Енин Гонзолевскиие шүүбэ. Бурлов—Сангадиев, Тоглоев Салтанов гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа. Гурбан нааданай hүүлээр Мельников гурбаhаа гурбан, Власов гурбаhаа хоёр хахад очкотой болоод ябана.

В. ЦЫДЕНОВ.

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН hУУРИНУУДТА

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо наадажа ябаhан «Б» классай футболистнуудай дунда ээлжээтэ наадан үнгэргэгдэбэ. Эндэ 12 команда хоорондоо наадажа, арбан хоёрдохи уулзалгаяа үнгэргэhэн байна. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, гурбан команда аб адлихан—17—17 очкотой болонхой, түрүүшын гурбан hуури эзэлжэ ябана. Тэдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Красноярскын «Локомотив», Улаан-Үдын Сэлэнгэ», Прокопьевск городой «Шахтёр» командануд болоно. Сохижо оруулhан бүмбэгынгөө тоогоор «Локомотив» бүлгэмэйхид нэгэдэхи hуури эзэлжэ ябана. «Сэлэнгэ» мүнөөдөө хоёрдохи hуурида үлэнхэй. «Шахтёр» бүлгэмэй футболистнууд Киселевскын «Труд» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, эрхимлэжэ ябаhан хоёр командые хүсэhэн байна. Владивосток городой «Океан» hүүлшын хоёр наадаңда—Павлодарай «Иртыш» бүлгэмэйхидые 3:0, Семипалатинскын «Цементник» командые 3:1 тоотойгоор шүүжэ, гэнтэ урагшаа дабшаба. Тиигэжэ эдэнэрнай дүн хамтадаа 16 очкотой болоhо, дүрбэдэхи hуурида гарашаба. Новокузнецкын «Металлург» арбан хоёр наадаңhаа 15 очкотой болонхой, табадахи hуури эзэлхэ болобо. Зургаа, долоодохи hууринуудые арбан нэгэн уулзалгаhаа 14 очкотой болоhон Ангарскын «Старт», 12 наадаңhаа 13 очкотой болоод ябаhан Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» командануд эзэлнэ. «Старт» энэ наадаңда хабадалсаагүй. «Авангардын» футболистнууд «Иртыш» командые 3:0 тоотойгоор шүүhэн байна.

Рубцовскын «Торпедо», Эрхүүгэй «Ангара», Находкын «Рыбак», Павлодарай «Иртыш» командануд тус тустаа 11—11 очкотой, удаадахи hууринуудые эзэлнэ. «Торпедо»—«Рыбак» хоёрой футболистнууд хоорондоо наадахадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор түгэсхэhэн байна.

Арбан хоёрдохи hуурида Шэтын «Забайкалец» команда гараба. Эдэнэр өөрынгөө талмай дээрэ Бийск городой «Прогресс» командатай наадахадаа, айлшадта 1:2 тоотойгоор шүүгдэжэ hалаа. Благовещенскын «Амур», Семипалатинскын «Цементник» командануд баhал юhэ юhэн очкотой, удаадахи hуури эзэлнэ. Арбан табадахи hуурида долоон очкотой болоод ябаhан Бийскын «Прогресс» команда гараба. Хабарhаа хойшо 4 очкотой болоhон «Труд» бүлгэмэй футболистнууд hүүлшын hуури эзэлнэ.

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ—арбан дүрбэдэхи уулзалгаяа Благовещенскын «Амур» командатай үнгэргэхөөр тиишэ мордонхой.

Т. БАДМАИН.

ХҮЛЕЭhЭНЭЭ ХҮСЭЛДҮҮЛЭЭ

Ангарайхид СССР-эй Верховно Соведэй депутат балерина Лариса Сахьяновагай ерэхые ехэтэ хүлеэгээ. Л. Сахьянова РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеевтэй хамта Японоор ябаhанаа hаяхан бусаа. Буряадай эрхим артистые хүлеэhэн хүсэлынь ханаагдаба. Лариса Петровна П. Чайковскиин «Хун шубуута нуур», А. Меликовэй «Инаг дуран тухай домог» гэжэ баледүүдтэ наадаа. Харагшад СССР-эй арадай артистын наадаhан хатарта анхаралаа ехээр хандуулаа.

* * *

Эрхүү городто театрай артистнарай коллектив «Восточно-Сибирская правда» газетын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, тэндэ лекци-концерт эмхидхээ. Мүн радиогоор дамжуулга хээ.

* * *

Ордено театраймнай артистнар хоёр долоон хоногой туршада Ангарскда байха зуураа, оперно болон баледэй арбан табан зүжэг тэндэхи арад зондо харуулба.

Н. МАТОРИН.

ЭРХИМЛЭЭ

Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан зунай спартакиада манай республикын спортсменүүдэй хоорондо үнгэргэгдэжэ байhхай.

Спартакиадын программада оруулагдаhан буряад барилдаагаар мүрысөөн болобо. Эндэ республикын «Урожай», «Буревестник», «Труд», «Ажалай резервын» бүлгэмүүдэй командануд хабаадалсаhан байна. Мүрысөөндэ хабаадалсаhан спортсменүүдэй дундаhаа «Буревестник» бүлгэмэй бүхэшүүл hайн амжалтатай. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, дүрэ буляалдалгаар СССР-эй спортын мастер болоhон Виктор Баймеев, Дмитриев, үнгэрэгшэ жэлдэ Сибир болон Алас-Дурна зүгэй арадуудай хоорондо үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ шалгаржа, чемпион болоhон Василий Хаханов (хүндэшэг бэетэй), хүндэ бэетэй Дабаев гэгшэд шадамар бэрхээр барилдажа, командаяа түрүү hуурида гаргажа шадаа.

«Труд», «Ажалай резервын». «Урожай бүлгэмэй команданууд удаадахи hууринуудые эзэлээ. Хүдөөгэй спортсменүүдые суглуулдаг республикын «Урожай» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд мүрысөөндэ оройдохоноо хоер бүхэшүүлые табиhан байна. Тиихэдэ «Локомотив», «Динамо», «Спартак» бүлгэмүүдhээ нэгэшье бүхын хабаадалсаагүйнь халагламаар.
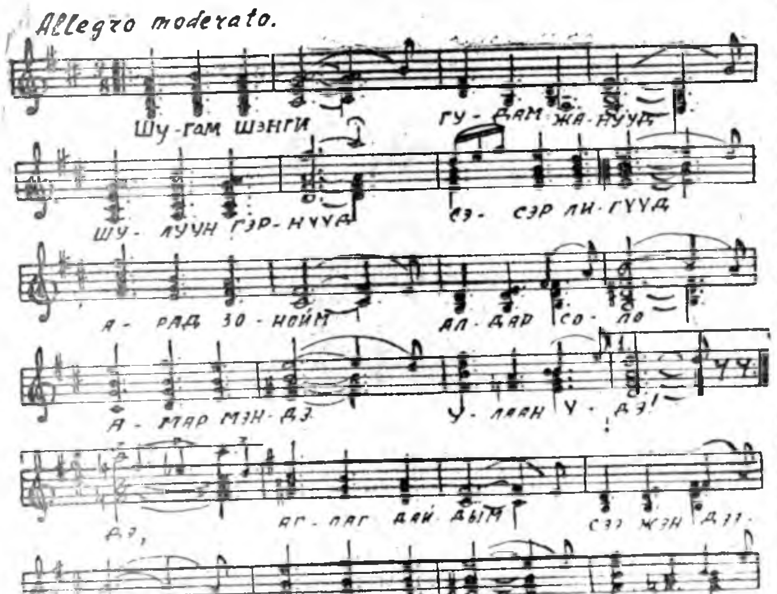
Н. ИВАНОВ.

УЛААН—ҮДЭ

Хүгжэмынь *Юрий ИРДЫНЕЕВЭЙ*

үгэнь *Дондок УЛЗЫТУЕВАЙ*

Allegro moderato.

Шугам шэнги гудамжанууд,
Шулуун гэрнүүд, сэсэрлигүүд,
Арад зонойм алдар соло —
Амар мэндэ, Улаан-Үдэ!
Эдир наhаа эндэ олооб,
Эжэл гансаа эндэ золгооб,
Ушарасшым урин нюдэд —
Уужам hайхан, Улаан-Үдэ!

Зунай hүни зугаатай даа,
Зугаатай даа, наадатай даа,
Сэдьхэлэймни сэсэг шэнги
Сэнхир хото Улаан-Үдэ!
Табан харгын бэлшэр бэлэйш,
Табан хотын хоймор болоош,
Аглаг дайдым сээжэн дээрэ
Алтан одон Улаан-Үдэ!

ХИЛЫН СААНАhАА

Индиин правительствын шиидхэбэри

ДЕЛИ. (ТАСС). Үнгэрэгшэ оной сентябрьда, хоёр ороной хоорондо зэбсэгтэ хёмороонoй болохо үеэр Индидэ hаатуулагдаhан Пакистанай бүхы ашаануудые (сэрэгэй ашаануудhаа бэшыень) өөрын талаhаа сүлөөлхэ гэжэ Индиин правительство шиидхэбэ.

Аграрна реформо бэелүүлэгдэнэ

ДАМАСК. (ТАСС). Сиридэ бэелүүлэгдэжэ байгаа газарай реформын үндэhөөр помещигүүдhээ хураагдан абтаhан газарай ээлжээтэ, тоогоороо долоодохи хубаари эхилээ. Мүнөө гаряашадай 300 гаран бүлэнэр 2800 гектар газар мэдэлдээ оруулхань.

У Тан пресс-конференци хэбэ

ЖЕНЕВЭ, июлиин 6. (ТАСС). Вьетнамдахи мүнөөнэй хёмороонoй шалтагаанууд политическэ талаараа бэеэ даадаг болохо гэжэ эрмэлзэдэг, ерээдүйнгөө байдал хариhаа хэнэйшье хамааралгагүйгөөр зохёон байгуулхые хүсэдэг, үнинhөө хойшо зобожо зүдэржэ байhан арадай хүсэл эрмэлзэлтэйнь холбоотой гээд тоолоноб гэжэ ООН-ой генеральна секретарь У Тан мүнөөдэр Нацинуудай ордон соо болоhон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

hаяхан 18 гүрэнэй комитедтэ СССР-эй, США-гай делегацинуудай толгойлогшонортой уулзажа hанал бодолоо зүбшэн хэлсэhэн байнаб гэжэ журналистнуудта мэдээсэхэ зуураа, бүү зэбсэг хураалгын талаар Женевскэ хэлсээнүүдтэ хабаадагшад хоёр шухала асуудалаар— ядерна зэбсэг тараахагүй тухай, энэ зэбсэг ямараашье туршалгые хорихо тухай асуудалнуудаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин нээгдэхэ хүрэтэр үгэеэ ойлгол согдохо гээд найданаб гэбэ.

ООН-ой генеральна секретарь Москва ошолго тухайдаа ингэжэ мэдээсэбэ: совет хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэхэ ямаршье тодорхой асуудал байхагүй гэбэ.

И. Броз Тито үгэ хэлээ

БЕЛГРАД, июлиин 6. (ТАСС). Оролдолго хэшээл, коммунис ёhоной эрмэлзэл гаргаад байбал ямаршье бэрхэтэй асуудалнуудые, шиидхэжэ шадаха байhыемнай СКЮ-гай ЦК-гай hаяын пленум харуулаа гэжэ Югославиин Коммунистнуудай союзай генеральна секретарь, СФРЮ-гай президент Иосип Броз Тито мэдүүлбэ. ТАНЮГ агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Броз Тито Югославиин национальна hайндэрөөр—Тэмсэлшын үдэрөөр дашарамдуулан ошоод, Арадай сүлөөрэлгын дайнай тэмсэлшэдэй нэгэдэлнүүдэй холбооной түлөөлэгшэдэй үмэнэ үгэ хэлэhэн байна.

Зарим хүнүүдэй эсэргүүсэбэшье, Коммунистнуудай союзай ба бүхы ороной hанал нэгэтэй байhанай ашаар үнгэрэгшэ пленум дээрэ тон шухала шиидхэбэринүүд гаргагдаа гэжэ президент тэмдэглэбэ. «Элдэб сепаратистнууд, националистнууд тушаа, мүн баруун оронуудай зүгhөө гаргагдадаг элдэб эсын үзэгдэлнүүд ба нүлөөн» тушаа зөөлөөр хандадаг ябадалые буруушааба.

Пленум дээрэ шанга шүүмжэлэлдэ ороhон А. Ранковичай тушаалhаа гараhантайнь дашарамдуулан, партиин, арадай ба ороной хэрэгүүд зарим нэгэн хүнүүдэй хэрэгүүдhээ шухала байна гэжэ И. Тито тэмдэглэбэ.

Бразилиин президентын декрет

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, июлиин 6. (ТАСС). Нютагай радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Бразилиин президент Кастело Бранко штадуудай хуули гаргаха суглаанай 25 депутадай мандадые хаhаха гэhэн декрет гаргаа. Тэрэнэйнь үндэhөөр 15 депутат политическэ эрхэеэ 10 жэлэй болзороор хаhагдахань.

Африкадахи шэнэ республика

ДАР-ЭС-САЛАМ, июлиин 6. (ТАСС). Африка түбиин зүүн-урда зүгтэ байдаг Малави гэжэ гүрэн мүнөөдэрhөө республика болобо. Энээнтэй холбоотой баяр ёhолол тус ороной бэеэ даадаг болоhоор хоёр жэлэй ойтой тудалдаа. Энэ орон Хойто ба Урда Родезитэй хамта Центральна Африкын Федерацида ородог байhан юм.

Хестингс Банда гэгшэ Малавиин Республикын президент болобо, мүн оронойнгоо премьер-министрэй тушаал даалсаха байна.

Малави Холбоото Нацинуудай харьяата зандаа үлэхэ юм ха.

Индонезиин арадай саг зуурын консультативна конгрессэй шиидхэбэринүүд

ЛОНДОН. (ТАСС). Индонезиин арадай саг зуурын консультативна конгресс президент Сукарнын бүхы наhан соогоо «президент болоhон» хэргэм зэргые хаhаха тухай тогтоол июлиин 5-да баталан абаба.

Рейтер агентствын корреспондентын Джакартаhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, президент Сукарнын политическэ hургаалые шэнжэлхын тула тусхай комисси байгуулха гэжэ конгресс мүн лэ шиидхээ. Тэрэнь ороной бариматалан бэелүүлдэг гүрэнэй хараа бодолые —«Манипол» гэдэгые — 1959 ондо президент Сукарнын дурадхаhан политическэ манифестые хубилгаха ёhотой байна.

Тус корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, президент Сукарно августын 17-hоо оройтуулангүй—Индонезиин национальна hайндэрhөө урид—шэнэ кабинет эмхидхэн байгуулхыень доогүйсэдхэхы засагай толгойлогшо—генерал-лейтенант Сухартодо даалгаха ёhотой гэжэ конгресс мэдүүлбэ.

Тиихэтээ хамта бэеэ даадаан гадаадын политика эдэбхитэйгээр бэелүүлхые конгресс уряалба. Индонези бүхы оронуудтай, тусхайлан хэлэбэл —өөрынгөө хүршэнэртэй, хани барисаатай байхые оролдохо гэжэ конгресс мэдүүлбэ. Индонезидэхи гадаадын hургуулинуудые хорихо, шажан мүргэл hаадгүйгөөр эрхилхэ ябадал хангаха гэжэ конгрессэй тогтоол соо хэлэгдэнэ, мүн «коммунизмын түүхэ ба теориие» hургуулинуудта юрэл мэдэхын тэдысэ заахые зүбшөөгөөд, коммунизм бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал хоригдоно.

Конгрессэй шиидхэбэринүүдые, тусхайлан хэлэбэл «бүхы наhан соогоо президент болоhон» хэргэм зэргыень бооюулха гэhэн конгрессэй шиидхэбэриие, президент Сукарно зүбшөөгөө гэжэ корреспондент тэмдэглэнэ.

Конгрессэй тогтоолой ёhоор, Сукарно 1968 оной июниин 5-hаа хожом бэшэ бүгэдэнитын hунгалтын болохо хүрэтэр президентын хэргэм зэргэтэй зандаа үлэхэ юм ха.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Американ лётчигые автомашинада hуулгаад, Ханойн үйлсэнүүдээр ябуулжа байна. Агаарай дээрмэшэн мэрфи Нил Джонс июниин 29-дэ Ханойн оршон тойрониие, Хайфон хотые США-гай авиациин бомбодон доотолхо үеэр Ханойн оршондо унагаагдаhан юм. Олон мянган ханоинхид үйлсэ гудамжануудтаа жагсан гаража, США-гай империалистнуудай зэрлиг муухаи шэнэ гашануудые зэбүүрхэн буруушаана.

ВИА—ТАСС-ай радиофото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ажаhуудал гээшэ харюусалгатай албан» гэhэн түрүү бэшэг. ТАСС-ай материалнууд. «Hүниин манаае шалганабди» гэhэн рубрика доро «Унтаана малшад, урагшагүи хүтэлбэрилэгшэд» гэhэн Д. Попилов Б. Гылыков хоёрой корреспонденци.

Хоердохи хуудаhанда: «Партийна hуралсалай жэлэй дүнгүүд» гэhэн рубрика доро Г. Дамбаевай статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүд. «Залуу хүн мэргэжэлээ шэлэнэ» гэhэн рубрика доро материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда «Минии город тухай домог» гэhэн Ч. Цыдендамбаевай материал. «Автоклуб ямар байха ёhотойб?» гэhэн Л. Мартыновагай материал. Хилын саанаhаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Нютаг нютагай hонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-69, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03520. Зак. № 511.